

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja rikoslain 34 luvun muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 9 joulukuuta 1999 tehdyn kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen samoin kuin lait sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja rikoslain 34 luvun muuttamisesta. Yleissopimuksen pääsisältönä on terrorismin rahoituksen kriminalisoiminen. Sopimuksessa määrätään rangaistavaksi laitton ja tahallinen varojen luovuttaminen tai kerääminen siinä tarkoituksessa tai siitä tietoisena, että ne käytetään sopimuksessa määriteltujen terrorististen rikosten tekemiseen. Rangaistava varojen luovuttaminen tai kerääminen voi tapahtua suoraan tai epäsuorasti. Sen katsominen rikokseksi ei myöskään edellytä, että varat on tosiasiaassa käytetty sopimuksessa tarkoitettujen rikosten tekemiseen. Rahoitusrikoksen ritys samoin kuin siihen osallistuminen teki-

jäkumppanina ja tahallinen myötävaikuttaminen siihen ovat sopimuksen mukaan rangaistavia tekoja. Sopimus määrää myös tällaisista rikoksista epäiltyjen syyttämisestä ja luovutuksesta sekä oikeusavusta samoin kuin toimista terrorismin rahoituksen ehkäisemiseksi.

Tarkoituksena on eduskunnan hyväksyttävä yleissopimuksen tallettaa ratifioimiskirja viivytyksettä YK:n pääsihteerille, joka toimii sopimuksen tallettajana. Yleissopimus tulee kansainvälisesti voimaan 10 päivänä huhtikuuta 2002. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan 30 päivänä ratifioimiskirjan tallettamisesta. Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä rikoslain 34 luvun muuttamisesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja keskeiset ehdotukset.....	4
2.1. Terrorisminvastaiset yleissopimukset.....	4
2.2. Suomen voimassa oleva oikeus ja ehdotetut muutokset.....	5
2.2.1. Terrorismin rahoituksen kriminalisoiminen.....	5
2.2.2. Muut rikosoikeudelliset määräykset.....	6
2.2.3. Rahoituslaitoksia koskevat määräykset.....	9
3. Esityksen suhde Euroopan unionin terrorismin torjumista koskevaan puitepäätökseen	11
4. Esityksen suhde FATFin terrorismin rahoituksen vastaisiin erityissuosituksiin	11
5. Esityksen vaikutukset	12
6. Asian valmistelu	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1. Sopimus.....	14
2. Lakiehdotusten perustelut	26
2.1. Laki kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	26
2.2. Laki rikoslain 34 luvun muuttamisesta	27
3. Voimaantulo	30
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	30
5. Käsittelyjärjestys	33
LAKIEHDOTUKSET	35
kansainvälisen terrorismin rahoituksen torjumisesta tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	35
rikoslain 34 luvun muuttamisesta	35
LIITE 1	37
LIITE 2	56

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Terrorismin rahoituksen torjumisesta on viime vuosina tullut yksi kansainvälisen terrorismin vastaisen yhteistyön painopistealueista. Siihen tähtäävät muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston useat päätökset terrorismiyhteyksistä epäiltyjen tahojen varojen jäädyttämisestä samoin kuin sen syyskuussa 2001 hyväksymä päätöslauselma 1373 terrorismin ja sen rahoituksen vastaisista toimista. Myös Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun vastainen kansainvälinen toimintaryhmä (Financial Action Task Force on Money-laundering, FATF) hyväksyi syksyllä joukon terrorismin rahoituksen vastaisia toimintasuosituksia. Sekä turvallisuusneuvosto että FATF edellyttävät terrorismin rahoituksen säätämistä rangaistavaksi teoksi ja asettavat sen etusijalle terrorisminvastaisten toimien joukossa. Käsillä oleva yleissopimus on ensimmäinen maailmanlaajuinen sopimus, joka sisältää tätä koskevat nimenomaiset määräykset. Euroopan unionin (EU) jäsenmaat ovat terrorisminvastaisessa toimintaohjelmassaan sitoutuneet terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen mahdollisimman pikaiseen ratifioimiseen.

Edellä mainittu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 asettaa valtioille tämän yleissopimuksen ratifioimisesta riippumattoman velvoitteen ryhtyä toimiin terrorismin rahoituksen säätämiseksi rangaistavaksi teoksi. Suomessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa päätöslauselman edellyttämä terrorismin rahoituksen kriminalisointi yleissopimuksen ratifioimisen yhteydessä. Tämä on perusteltua muun muassa siksi, että päätöslauselmassa jätetään avoimeksi, mitä terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan. Käsillä oleva yleissopimus sisältää terrorististen rikosten ja niiden rahoittamisen määritelmät samoin kuin kriminalisointivelvoitetta täydentäviä muita määräyksiä.

Terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus on uusin YK:n piirissä laadituista kahdestatoista terrorisminvastaisesta yleissopi-

muksesta, jotka koskevat muun muassa lentoliikenteen ja merenkulun turvallisuutta, panttivankien ottamista, kansainvälistä suojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvia rikoksia ja terroristisia pommi-iskuja. Nämä sopimukset muodostavat oikeudellisten velvoitteiden verkoston, joka kattaa suurimman osan tavanomaisista tai kuviteltavissa olevista terroriteoista. Terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus kuuluu tähän kokonaisuuteen, mutta se poikkeaa aikaisemmista terrorisminvastaisista sopimuksista siinä, että se ei koske väkivaltaisia tekoja, joiden tarkoituksena on tuottaa vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja, vaan kohdistuu tällaisten tekojen valmistelussa välttämättömiin varainsiirtoihin. Sopimuksen painopiste on siten aikaisempia sopimuksia selvemmin terroritekojen ennaltaehkäisemisessä.

Sopimuksen sisältö ja rakenne vastaavat pitkälle aikaisempia terrorisminvastaisia YK-sopimuksia. Yleissopimuksen pääsisältönä on terrorismin rahoituksen kriminalisoiminen. Sopimuksessa määrätään rangaistavaksi laiton ja tahallinen varojen luovuttaminen tai kerääminen siinä tarkoituksessa tai siitä tietoisena, että ne käytetään sopimuksessa määriteltyjen terrorististen rikosten tekemiseen. Rangaistava varojen luovuttaminen tai kerääminen voi tapahtua suoraan tai epäsuorasti. Sen katsominen rikokseksi ei myöskään edellytä, että varat on tosiasiaassa käytetty sopimuksessa tarkoitettujen rikosten tekemiseen.

Sopimuksen muut keskeiset määräykset koskevat rikoksentekijän luovutusta ja oikeusapua. Sopimukseen sisältyy niin sanotun luovuta tai tuomitse -periaatteen mukainen määräys, jossa sopimuspuolet sitoutuvat luovuttamaan yleissopimuksessa tarkoitettua rikoksesta epäillyn henkilön toimivaltaiseen valtioon tai saattamaan teon omien viranomaistensa käsiteltäväksi syytteen nostamista varten. Sopimus sisältää myös määräykset kiellosta pitää sopimuksen tarkoittamia rikoksia poliittisina rikoksina samoin kuin vapautensa menettäneen henkilön väliaikaista siirtämistä koskevasta menettelystä. Aikaisempiin YK-sopimuksiin verrattuna uusia ja tälle sopimukselle ominaisia määräyksiä on

muun muassa oikeushenkilön rikosvastuusta samoin kuin varojen konfiskoinnista ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä koskevista toimista. Sopimukseen sisältyy myös erillinen riitojen ratkaisumenettely.

2. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

2.1. Terrorisminvastaiset yleissopimukset

Terroritekojen rahoittamisesta ei ole nimenomaisia määräyksiä aikaisemmissa terrorisminvastaisissa sopimuksissa, joskin rahoitus voi niidenkin mukaan tulla rangaistavaksi avunantoa tai osallisuutta rikokseen koskevien määräysten mukaisesti. Tämä edellyttää kuitenkin, että varat on tarkoitettu tietyn rikoksen tekemiseen ja että tämä rikos on todella tehty. Nyt käsillä olevassa sopimuksessa lähdetään siitä, että terroritekojen tietoinen rahoittaminen on näihin tekoihin verrattava itsenäinen rikos. Sopimuksen tarkoittamat terroriteot saavat sisältönsä 2 artiklan 1 kappaleen a kohdan nojalla sopimuksen liitteessä mainituista sopimuksista. Kappaleen a kohta kattaa teot, jotka on määritelty jossakin liitteessä mainituista sopimuksista ja jotka kuuluvat tällaisen sopimuksen soveltamisalaan. Liitteessä luetellaan yhdeksän YK:n piirissä laadittua terrorisminvastaista yleissopimusta, joissa tarkoitettujen rikosten rahoittamisesta tulee uuden sopimuksen kautta itsenäinen rikos. Luettelomääritelmän lisäksi sopimus sisältää myös terrorisimirikoksen yleisen määritelmän, joka sisältyy 2 artiklan 1 kappaleen b kohtaan.

Sopimuksen liitteessä mainitaan 1) ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskeva yleissopimus vuodelta 1970 (SopS 62-63/1971), 2) siviili-ilmailun turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus vuodelta 1971 (SopS 56/1973) 3) kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskeva yleissopimus vuodelta 1973 (SopS 62-63/1978) 4) kansainvälinen yleissopimus panttivankien ottamista vastaan vuodelta 1979 (SopS 38/1983), 5) yleissopimus ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista vuodelta 1980 (SopS 72/1989), 6) siviili-

ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirja vuodelta 1988 (SopS 43/1998), 7) merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus vuodelta 1988 (SopS 11/99), 8) mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva pöytäkirja vuodelta 1988 (SopS 44/2000) ja 9) terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus vuodelta 1997 (HE 231/2001 vp).

Terrorisminvastaisista YK:n yleissopimuksista luetteloon eivät ole päässeet vuoden 1963 yleissopimus rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksissa (SopS 22/2001) ja vuoden 1991 yleissopimus muovavaltavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten (SopS 7-8/2002), koska ne eivät sisällä kriminalisointivelvoitetta. Valtio voi myös yksipuolisella julistuksella rajata liitteen soveltamista, jos se ei ole jonkin siinä mainitun sopimuksen sopimuspuoli. Sopimusvaltio voi 2 artiklan 2 kappaleen a kohdan nojalla antaa ratifioimiskirjansa tallettamisen yhteydessä selityksen, jonka nojalla tietyn liitteessä mainitun sopimuksen ei katsota sisältyvän liitteeseen, kun yleissopimusta sovelletaan kyseiseen sopimuspuoleen. Selityksen voima- saolo päättyy, kun mainittu sopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta. Liitteeseen voidaan sopimuksen 23 artiklan mukaisessa menettelyssä lisätä myöhemmin muita sopimuksia. Liitteen muutokset tulevat kuitenkin voimaan vain muutoksen ratifioineiden tai hyväksyneiden valtioiden kesken.

Liitteen aseman sopimuksen sisältämän kriminalisointivelvoitteen kannalta on katsottu edellyttävän, että liitteessä mainitut sopimukset saatetaan eduskunnan hyväksyttäviksi viimeistään samanaikaisesti nyt käsillä olevan sopimuksen kanssa. Muussa tapauksessa tulisi kyseeseen 2 artiklan 2 kappaleen a kohdassa tarkoitettujen julistusten antaminen siitä, että suhteessa Suomeen kaikkien sopimusten ei katsota sisältyvän liitteeseen. Suomi on nyt ratifioinut liitteessä mainituista sopimuksista kahdeksan. Yhdeksännen, vuonna 1997 terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen

esitys on annettu eduskunnalle joulukuussa 2001.

2.2. Suomen voimassa oleva oikeus ja ehdotetut muutokset

2.2.1. *Terrorismin rahoituksen kriminalisoiminen*

Terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa määritellään kriminalisointivelvoitteen laajuus. 1 kappaleen a kohdan mukaan terrorismin rahoittamiseen syyllistyy henkilö, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja ja tarkoittaa ne käytettäväksi tai on tietoinen siitä, että ne käytetään kokonaan tai osittain sellaista tekoa varten, joka on jonkin tämän yleissopimuksen liitteessä mainitun sopimuksen soveltamisalaan kuuluva ja sellaisessa sopimuksessa määritelty rikos. Terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus edellyttää näiden rikosten rahoittamisen kriminalisoimista sellaisenaan.

Yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen b kohdan kriminalisointivelvoitteeseen sisältyy rangaistavuutta koskeva lisäedellytys. Kohdan mukaan rangaistavaa on sellaisen teon rahoittaminen, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma siviilihenkilölle tai muulle henkilölle, joka ei aktiivisesti osallistu aseelliseen selkkaukseen liittyviin vihollisuuksiin, kun tämä teko on luonteeltaan tai asiayhteydeltään sellainen, että sen päämääränä on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakottaa hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietyistä toimenpiteistä.

Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kappaleessa sopimusvaltioiden edellytetään ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin valtiosisäisten oikeusperiaatteidensa mukaisesti, jotta sen alueella oleva tai sen lainsäädännön mukaisesti perustettu oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, kun tämän oikeushenkilön johtamisesta tai valvonnasta vastaava henkilö tässä ominaisuudessa tekee 2 artiklassa mainitun rikoksen. 5 artiklan 2 kappaleen mukaan oikeushenkilön vastuu syntyy rikosentekijän rikosoikeudellisesta vastuusta riippumatta.

Yleissopimuksessa määritelty terrorismin

rahoittaminen jää Suomen voimassa olevan oikeuden mukaan suurelta osin rankaisematta. Varojen hankkiminen tai kerääminen mahdollisesti tulevaisuudessa toteutettavaa terroritekoa varten on luonteeltaan lähinnä rikoksen valmistelua. Jos terroriteko tehdään, sen rahoittaminen voi tulla rangaistavaksi rikoslain 5 luvun 3 §:n mukaisena avunantona. Rahoittaminen voi joissakin tilanteissa olla säännöksen mukaista teon edistämistä ennen rikosta tapahtuvalla toimella. Rikoslain 34 luvun 9 §:ssä säädetään yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta. Säännös ei kuitenkaan kata rahoituksen hankkimista, koska siinä on kysymys räjähteiden, vaarallisten laitteiden ja aineiden sekä eräiden muiden vastaavien tarvikkeiden hallussapidosta. Useat yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen mukaiset teot ovat lisäksi sellaisia, joita Suomessa voimassa olevan oikeuden mukaan arvioitaisiin henkeen tai terveyteen kohdistuvien taikka vapautteen kohdistuvina rikoksina. Tällaisten rikosten valmistelu ei Suomen rikoslain mukaan ole rangaistavaa. Valmistelu on lisäksi rikoslain 4 luvun 3 §:n mukaan rangaistavaa ainoastaan silloin, kun siitä on laissa erikseen säädetty.

Jotta oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi tietyn rikoksen kohdalla kysymykseen, siitä on oltava nimenomainen säännös. Rikoslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö, jonka toiminnassa on tapahtunut rikos, voidaan virallisen syyttäjän vaatimuksesta tuomita rikoksen johdosta yhteisöosakkoon, jos se on rikoslaisissa säädetty rikoksen seuraamukseksi.

Yleissopimuksesta johtuvien velvoitteiden voimaansaattaminen edellyttää edellä esitetyn perusteella joitakin muutoksia rikoslakiin. Muutokset on tarkoitus toteuttaa säätämällä itsenäinen terrorismin rahoittamista koskeva kriminalisointi sekä ulottamalla oikeushenkilön rangaistusvastuu terrorismin rahoitusta koskevaan kriminalisointiin. Terrorismin rahoittamista koskevan säännöksen luonnetta valmistelun tyyppisenä mutta itsenäisenä rikostunnusmerkistönä korostaa se, että yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen teon katsominen rikokseksi ei edellytä, että varat on tosiasiaassa käytetty yleissopimuksessa määritellyn terrorisimirikoksen tekemiseen.

Yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleen a ja b kohta ulottavat kriminalisointivelvoitteen koskemaan tekijäkumppanuutta ja yllytystä. Kappaleen c kohdan mukaan rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan 2 artiklan 1 ja 4 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisen vaikuttamisen tulee olla tahallista ja sen tarkoituksena tulee olla rikollisen toiminnan tai ryhmän rikollisen päämäärän edistäminen, kun tällaiseen toimintaan tai päämäärään liittyy 2 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen rikosten tekeminen, taikka sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä 2 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu rikos.

Kappaleen c kohta on lähes samansisältöinen kuin terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen c kohta. Terroristisia pommi-iskuja koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että mainittu muunlainen myötävaikuttaminen tulisi rangaistavaksi rikoslain 5 luvun 3 §:n mukaisena avunantona yhdessä rikoslain 34 luvun säännösten kanssa. Sama pätee myös rahoitusopimuksen 5 luvun 3 §:n mukaiseen avunantoon. Terrorismin rahoituksen vastaisen sopimuksen 2 artiklan 5 kappaleen c kohdassa tarkoitettua myötävaikuttamista ei voi nähdä rikoksen valmisteluna, koska terrorismin rahoittaminen itsessään on luonteeltaan rikoksen valmistelua.

Perustuslakivaliokunta on painottanut rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyysvaatimuksen korostuvan, jos osallisuutta säännellään rikosoikeudessa vakiintuneista osallisuusopillisista käsityksistä poikkeavasti (PeVL 10/2000 vp, PeVL 41/2001 vp ja PeVL 7/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on niin ikään huomauttanut, että valtioon kohdistuville kansainvälisille velvoitteille ei voida asettaa samanlaisia täsmällisyysvaatimuksia kuin velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi mahdollisesti tarvittaville kansallisen rikoslain säännöksille. Perustuslakivaliokunnan mukaan rangaistavalla myötävaikuttamisella tarkoitetaan terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa sopimuksessa pommi-iskujen tekemiseen sillä

tavalla aktiivisesti vaikuttavaa toimintaa, ettei määräys ole ongelmallinen perustuslain kannalta (PeVL 7/2002 vp). Myös terrorismin rahoituksen torjumista koskevan yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleen c kohdassa rangaistavalla myötävaikuttamisella tarkoitetaan terrorismin rahoittamiseen aktiivisesti vaikuttavaa toimintaa, minkä vuoksi määräyksen ei voi katsoa laajentavan rangaistavan avunannon tai myötävaikuttamisen alaa.

2.2.2. Muut rikosoikeudelliset määräykset

Yleissopimuksen 7 artikla koskee sopimusvaltion tuomiovallan ulottamista sopimuksen tarkoitamiin rikollisiin tekoihin. Artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti tekoihin Suomen rikoslaki soveltuukin, joskin 1 kappaleen c kohdan sekä 2 kappaleen d kohdan ja osittain myös a kohdan mukaisia tekoja koskee myös rikoslain 1 luvun 11 §:n mukainen kaksoisrangaistavuuden vaatimus. Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimusvaltion tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tuomiovaltansa ulottamiseksi 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, kun rikoksesta epäilty on sen alueella eikä se luovuta häntä mihinkään sopimusvaltioon. Kysymyksessä saattaa olla tilanne, jossa rikoksella tai siitä epäillyllä ei ole rikoslain 1 luvun mukaista liittymäkohtaa Suomen valtioon, sen alueeseen tai Suomen kansalaiseen. Rikoslain 1 luvun 7 §:n mukaan Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jonka rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen (kansainvälinen rikos), sovelletaan Suomen lakia. Sopimuksessa tarkoitettuja rikoksia on siten pidettävä rikoslain 1 luvun 7 §:n mielessä kansainvälisinä rikoksina. Tarkoituksena on liittää ne sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä kyseisen pykälän soveltamisesta annetun asetuksen (627/1996) sisältämään luetteloon kansainvälisistä rikoksista.

Yleissopimuksen 8 artikla koskee varojen takavarikointia ja konfiskointia. Artiklan 2 kappaleen mukainen konfiskaatiovelvollisuus ulottuu myös varoihin, jotka on kohdennettu 2 artiklan mukaisia rikoksia varten. Konfis-

kaatiosta voidaan kuitenkin säätää kansallisten oikeusjärjestyksen periaatteiden mukaisesti. Vuoden 2002 alussa tuli voimaan uusi rikoslain 10 luku (875/2001), joka koskee konfiskaatiota. Luvussa säädetään rikoksen tuottaman hyödyn, rikosentekovälineen, rikoksen tuotteen ja rikoksen kohteen (rikosesineen) menettämistä valtiolle.

Yleissopimuksen 11 artikla edellyttää, että sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten katsotaan kuuluvan rikoksiin, joiden johdosta rikosentekijä voidaan luovuttaa toiseen sopimusvaltioon. Suomen osalta tämä tarkoittaa, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten enimmäisrangaistusten on oltava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (456/1970) 4 §:n mukaisia. Yleisen luovuttamislain 4 §:n mukaan luovuttaa ei saa, ellei pyynnössä tarkoitettu teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Pykälän 2 momentti määrittelee rikoksen luovuttamiskelpoisuuden suhteessa EU:n jäsenvaltioihin. Kyseisen momentin mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioon voidaan kuitenkin luovuttaa henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, sellaisesta rikoksesta, josta Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta ja josta pyynnön esittäneen valtion lain mukaan saattaa seurata vapausrangaistus tai vapaudenmenetyksen kärsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään vuosi.

Esityksessä ehdotetaan, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikokset säädetään rangaistaviksi rikoslain 34 lukuun otettavalla terrorismin rahoittamista koskevalla uudella kriminalisoinnilla. Ehdotetun terrorismin rahoittamista koskevan 9 b §:n mukaan pykälässä tarkoitetuista teoista voitaisiin tuomita vankeuteen enintään kahdeksaksi vuodeksi. Tämä tarkoittaisi, että luovuttaminen kyseisten rikosten johdosta on mahdollista ja että Suomen lainsäädäntö täyttäisi 11 artiklan velvoitteet.

Suomen kansalaisen luovuttamisen osalta voidaan todeta, että yleisen luovuttamislain 2 §:n mukaan pääsääntönä on, että Suomen

kansalaista ei saa luovuttaa. Pykälän 2 momentin mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioon Suomen kansalainen voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin luovuttaa oikeudenkäyntiä varten. Edellytyksenä muun muassa on, että teko on sellainen rikos tai sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä on pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Koska edellä mainittuun rikoslain 34 luvun 9b §:ään on ehdotettu kahdeksan vuoden enimmäisrangaistusta, olisi kyseisten rikosten osalta myös Suomen kansalaisen luovuttaminen EU:n jäsenvaltioihin mahdollista, jos lain muut edellytykset täyttyisivät.

Yleissopimusten määräysten ei kuitenkaan voida katsoa edellyttävän Suomen kansalaisen luovuttamisen mahdollistamista tai velvoittavan siihen.

Yleissopimuksen 14 artiklassa määrätään, että mitään sopimuksessa tarkoitettuja rikoksia ei saa pitää poliittisina rikoksina tai poliittisiin rikoksiin liittyvinä rikoksina, eikä luovuttamisesta tai oikeusavusta saa kieltäytyä yksinomaan tällä perusteella. Kieltoa lieventää 15 artiklan sisältämä periaate, jonka mukaan sopimusta ei ole tulkittava siten, että se velvoittaisi luovuttamaan, jos on syytä epäillä, että luovutettua henkilöä syytetään tai rangaistaan rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi tai jos luovutuspyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syyistä. Vastaava määräys poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kiellosta sisältyy myös terrorististen pommiiskujen torjumista koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen samoin kuin kahteen uuteen terrorisminvastaiseen yleissopimusluonnokseen, joita koskevat neuvottelut ovat viireillä YK:ssa.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 6 §:ssä kielletään luovuttaminen poliittisesta rikoksesta. Luovuttaminen on lain mukaan kuitenkin mahdollista, mikäli poliittiseen rikokseen liittyy tai sisältyy ei-poliittinen rikos, eikä rikosta kokonaisuudessaan voida pitää poliittisena rikoksena. Terrorismin vastustamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 16/1990, jäljempänä eurooppalainen terro-

rismisopimus) katsottiin aikoinaan rajoittavan yleisen luovuttamislain 6 §:n mukaista harkintavaltaa, ja Suomi teki sopimuksen hyväksyessään sen 1 artiklaan sopimuksen 13 artiklan salliman luovutusta koskevan varauksen. Eduskunta on sittemmin hyväksynyt varauksen peruuttamisen (EV 5/2002 vp).

Varauksen peruuttaminen johtuu osaksi Suomen liittymisestä EU:n luovutus sopimukseen, missä yhteydessä yleisen luovuttamislain 6 §:än lisättiin uusi 3 momentti, jonka mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettua kieltoa luovuttaa poliittisesta rikoksesta ei sovellettaisi silloin, kun kyse on luovuttamisesta EU:n jäsenvaltioon. Varauksen peruuttamisen yhteydessä kiinnitettiin huomiota siihen, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 32-33/1971) samoin kuin eurooppalaisen terrorismisopimuksen mukaiset muut kieltäytymisperusteet jäävät edelleen voimaan. Varauksen peruuttamista perusteltiin myös poliittisia rikoksia koskevan tulkinnan muuttumisella, jonka vuoksi eurooppalaisen terrorismisopimuksen 1 artiklassa tarkoitettuja rikoksia ei voida pitää missään olosuhteissa poliittisina rikoksina. Myöskään käsillä olevan yleissopimuksen 2 artiklan tarkoittamia rikoksia ei voida pitää luonteeltaan poliittisina.

Yleissopimuksen 14 artiklan määräys rajoittaa jossain määrin yleisen luovuttamislain 6 §:n mukaista laajaa harkintavaltaa sen suhteen, mitä rikosta pidetään poliittisena rikoksena. Toisaalta yleissopimuksen voimaansaattamisen ei voida katsoa edellyttävän yleisen luovuttamislain muuttamista. Yleissopimus olisi lain tasoisena Suomessa voimassa ja sitä voitaisiin soveltaa rinnakkain yleisen luovuttamislain kanssa, koska lain säännösten ja yleissopimuksen määräysten välillä ei ole varsinaista ristiriitaa.

Yleissopimuksen 16 artikla sisältää säännöksen vapautensa menettäneenä olevan henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa toiseen sopimusvaltioon. Yleissopimuksen 16 artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö, joka on vangittuna tai suorittaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, ja jonka läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten, tai muuten avun antamiseksi todis-

tusaineiston hankkimisessa rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten tämän yleissopimuksen nojalla, voidaan siirtää, mikäli henkilö asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena antaa siirtoon suostumuksensa ja molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siitä tarpeelliseksi katsomiensa ehtojen mukaisesti. Artiklan 2 kappale sisältää määräyksiä menettelyssä noudatettavista periaatteista, joiden mukaan sopimusvaltioiden on toimittava. Artiklan 3 kappale koskee siirretyn henkilön koskemattomuutta vastaanottavan valtion alueella. Koskemattomuudesta voidaan kappaleen mukaan poiketa, jos luovuttanut valtio antaa siihen suostumuksensa.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettuun lakiin (4/1994) ei sisälly säännöksiä artiklan tarkoittamasta yhteistyöstä. Tämän sisältöinen yhteistyö on suljettu lain soveltamisalan ulkopuolelle lain 2 §:n 3 kohdassa, eikä muuhunkaan lainsäädäntöön sisälly säännöksiä vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä toiseen valtioon. Suomi on tehnyt varauksen vuoden 1959 eurooppalaiseen yleissopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (SopS 30/1981, jäljempänä eurooppalainen oikeusapusopimus), joka sisältää määräykset vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisesta siirtämisestä koskevasta yhteistyöstä, eikä ole osallistunut tällaiseen yhteistyöhön.

Suomen tarkoituksena on kuitenkin poistaa varauksensa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 11 artiklasta ja mahdollistaa yhteistyö vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtämisessä. Varauksen poistaminen on tarkoitus tehdä samassa yhteydessä kuin kansallisesti hyväksytään vuonna 2000 tehty yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (EYVL C 197, 12.7.2000, jäljempänä EU:n oikeusapusopimus). Kyseinen yleissopimus edellyttää yhteistyön tekemistä vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisessa siirtämisessä, ja tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että tässä yhteydessä yhteistyö mahdollistetaan myös laajemmin ja Suomen varauksen poistetaan. EU:n oikeusapusopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2002 ai-

kana.

Koska tarkoituksena on, että lähiaikoina valmistellaan yleistä lainsäädäntöä, joka koskee väliaikaista siirtämistä, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, että yleissopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä erikseen luotaisiin vastaavaa lainsäädäntöä. Yleissopimuksen 16 artiklan määräyksiä on pidetty riittävän selkeinä ja yksityiskohtaisina, jotta niitä voidaan soveltaa suoraan. Voimaansaattamislakiin on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi ottaa säännös, jonka mukaan asiaa koskevat päätökset tekee oikeusministeriö.

Artiklan soveltamisessa keskeistä on, että sen sanamuodon mukaan sopimusvaltiot voivat siirtää henkilön, jos hän tähän suostuu ja jos molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siirtämisestä. Näin ollen siirtäminen edellyttää ensinnäkin siirrettävän henkilön suostumusta, jonka edellytyksenä on, että hän on tietoinen asiaan vaikuttavista seikoista. Lisäksi menettely edellyttää molempien valtioiden suostumusta, joten artiklan ei voida katsoa velvoittavan, että menettelyyn on suostuttava, vaan valtio voi käyttää asiassa harkintaa. Menettelyyn voitaisiin jättää suostumatta esimerkiksi silloin, kun menettely pidentäisi siirrettävän henkilön vapaudenmenetysaikaa tai jos siirrettävän henkilön läsnäolo Suomessa olisi tarpeen täällä vireillä olevan rikosasian takia. Lisäksi siirtämiselle voidaan asettaa vapaasti erilaisia ehtoja. Tällaisia ehtoja voisivat esimerkiksi olla aika, jonka siirretty voi olla toisessa valtiossa tai jolloin hänet on viimeistään palautettava Suomeen tai päästettävä vapaaksi.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltio, josta henkilö siirretään toiseen valtioon, voisi antaa suostumuksensa siihen, että siirretty henkilö asetetaan syytteeseen toisessa valtiossa. Lähtökohtana tulisi kuitenkin olla, että siirrettävällä henkilöllä on artiklan 3 kappaleen yleissäännön mukainen koskemattomuus menettelyn aikana. Tämän vuoksi voidaan pitää perusteltuna, ettei 3 kappaleessa tarkoitettua suostumusta annettaisi, jollei henkilö itse tähän suostu. Artikla mahdollistaa myös sen, että oikeusministeriö voisi pyytää toisessa valtiossa vapautensa menettäneen henkilön siirtämistä Suomeen. Myös tästä ehdotetaan otettavaksi säännös voimaansaattamislakiin.

2.2.3. *Rahoituslaitoksia koskevat määräykset*

Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen b kohta edellyttää sopimusvaltioiden ryhtyvän toimenpiteisiin, joilla velvoitetaan rahoituslaitoksia ja muita varainsiirron kanssa tekemisessä olevia tahoja tunnistamaan tavalliset ja satunnaiset asiakkaansa, sekä asiakkaat, joiden toimeksiannosta avataan tilejä. Rahoituslaitosten ja muiden varainsiirron kanssa olevien tahojen on b kohdan mukaan myös kiinnitettävä huomiota epätavalliseen tai epäilyttävään varainsiirtoon ja ilmoitettava sellaisesta varainsiirrosta, joiden epäillään liittyvän rikolliseen toimintaan.

Kappaleen b kohdassa on lisäksi neljä alakohtaa, joissa luetellaan toimenpiteet, joita sopimusvaltioiden tulee harkita b kohdan johdanto-osan sisältämien velvoitteiden täyttämiseksi. Alakohtaan i) mukaan kyseeseen voivat tulla määräykset, joilla kielletään sellaisten tilien avaaminen, joiden omistajat tai käyttäjät eivät ole tiedossa tai selvitettävissä, samoin kuin toimenpiteet sen varmistamiseksi, että rahoituslaitokset varmistavat varainsiirtojen todellisten toimeksiantajien henkilöllisyyden. Alakohta ii) koskee oikeushenkilöiden tunnistamista. Sen mukaan rahoituslaitokset voidaan velvoittaa ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin asiakkaan rekisteröinnin ja rakenteen varmistamiseksi joko hankkimalla julkisesta rekisteristä tai asiakkaalta tai molemmilta todisteet oikeushenkilön perustamisesta. Tällaisten todisteiden tulee sisältää tiedot asiakkaan nimestä, oikeudellisesta muodosta, osoitteesta, johtajista ja nimenkirjoitusta koskevista määräyksistä. Alakohta iii) käsittelee rahoituslaitosten ilmoitusvelvollisuutta. Sen mukaan rahoituslaitokset voidaan velvoittaa ilmoittamaan viipymättä toimivaltaisille viranomaisille kaikesta monimutkaisesta, epätavallisen laajasta ja epätavallisen tyypisestä maksuliikenteestä, jolla ei ole selvää taloudellista tai ilmeisen laillista tarkoitusta. Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen vilpittömässä mielessä vapauttaisi ilmoituksen tekevän laitoksen rikosoikeudellisesta tai siviilioikeudellisesta vastuusta mahdollisesta tietosuojaan rikkomisesta. Alakohtaan iv) mukaan rahoituslaitokset

voidaan velvoittaa säilyttämään ainakin viiden vuoden ajan kaikki tarvittavat tiedot sekä kotimaisesta että kansainvälisestä maksuliikenteestä.

Artiklan 1 kappaleen b kohdan määräykset vastaavat FATFin hyväksymien 40 rahanpesun vastaisen suosituksen vaatimuksia, jotka koskevat rahoituslaitosten velvollisuutta tunnistaa asiakkaansa ja ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista. Nämä määräykset eivät Suomessa edellytä muutoksia lainsäädäntöön. Kappaleen b kohdan tarkoittamat säännökset sisältyvät jo rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin (68/1998), jäljempänä rahanpesulaki, ja sen nojalla annettuun sisäasianministeriön määräykseen (Dnro 4/98).

Rahanpesulain 3 §:ssä on määritelty ilmoitusvelvolliset, joihin lakia sovelletaan. Lain tarkoittamia ilmoitusvelvollisia ovat muun muassa kaikki luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993) tarkoitetut luotto- ja rahoituslaitokset, sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1997) tarkoitetut sijoituspalveluyritykset, sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitetut rahastoyhtiöt ja säilytysyhtiöt sekä vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitetut vakuutusyhtiöt.

Rahanpesulain 6 §:ssä säädetään asiakkaan tunnistamisesta. Sen mukaan ilmoitusvelvollisen aina todettava asiakkaansa henkilöllisyys, jos on syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden laillista alkuperää. Ilmoitusvelvollisen on lisäksi aina todettava vakituisten asiakkaansa henkilöllisyys. Sama vaatimus koskee myös muita kuin vakituisia asiakkaita, kun suoritettavan liiketoimen suuruus tai toisiinsa kytkeytyvien toimenpiteiden suuruus yhteensä on yli 15 000 euroa. Vakuutusyhtiöiden asiakkaan tunnistusvelvollisuuteen on säädetty eräitä vähäisiä poikkeuksia, kun kyse on pienehköistä vakuutusmaksuista tai kun maksu suoritetaan Euroopan talousalueella toimiluvan saaneessa luottolaitoksessa olevalta asiakkaan tililtä.

Ilmoitusvelvollisten on rahanpesulain 7 §:n mukaan säilytettävä asiakkaan tunnistamistiedot luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan liiketoimen tai asiakassuhteen päättymisestä.

Rahanpesulain 10 §:ssä säädetään ilmoi-

tusvelvollisuudesta. Sen mukaan, jos ilmoitusvelvollisella on lain 9§:ssä säädetyn huolellisuusvelvollisuuden täytettyään tai muutoin syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen tai muun omaisuuden laillista alkuperää, sen on viipymättä ilmoitettava asiasta keskusrikospoliisissa olevalle rahanpesun selvittelykeskukselle ja annettava pyynnöstä kaikki tiedot ja asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä epäilyn selvittämiseksi. Huolellisuusvelvollisuudella tarkoitetaan 9 §:n mukaan sitä, että ilmoitusvelvollisen on asianmukaista huolellisuutta noudattaen selvitettävä perusteet ja tarkoitus sen palvelujen käytölle, jos se havaitsee, että ne poikkeavat tavanomaisesta niiden rakenteen tai suuruuden suhteen tai ilmoitusvelvollisen koon tai sen toimipaikan suhteen tai että niillä ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta taikka että ne eivät sovi yhteen asiakkaan taloudellisen tilanteen tai liiketoimien kanssa.

Sisäasianministeriö on rahanpesulain 14 §:n nojalla antamassaan määräyksessään antanut tarkempia määräyksiä asiakkaan tunnistamisesta, muun muassa hyväksyttävistä asiakirjoista ja oikeushenkilöiden tunnistamisesta.

Artiklan 2 kappaleen a kohdassa edellytetään, että sopimusvaltiot harkitsevat yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi kaikkien maksuja välittävien yhtiöiden valvontatoimenpiteitä. Esimerkkinä on mainittu toimilupien vaatiminen. Kappaleen b kohdan mukaan sopimusvaltioiden on harkittava toteutettavissa olevia toimenpiteitä havaitakseen tai valvoakseen konkreettista käteisvarojen ja haltijapapereiden kuljetamista rajojen yli. Tällaiset toimet on toteutettava noudattaen tarkkoja tietojen asianmukaisen käytön varmistavia suojatoimenpiteitä ja haittaamatta millään tavalla pääoman vapaata liikkumista.

Maksujen välitys ei Suomessa voimassa olevan lain mukaan ole itsenäisenä toimintana luvanvaraista eikä toiminta sinänsä ole myöskään muulla tavalla valvonnan alaista. Käytännössä valtaosa maksujen välityksestä tapahtuu luottolaitosten välityksellä, joilta luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) mukaan edellytetään toimilupaa ja jotka ovat Rahoitustarkastuksen valvonnassa.

Suomessa ei ole voimassa säännöksiä kä-

teisvarojen rajan yli tapahtuvan käteisvarojen valvonnasta. EU:ssa järjestettiin vuoden 2000 alussa niin sanotun Money Penny – operaatio. Siinä tullilaitokset järjestivät 6 kuukautta kestäneen operaation, jonka aikana kirjattiin muistiin rajat ylittäviltä (sekä sisä- että ulkorajat) henkilöiltä esimerkiksi muiden tarkastusten yhteydessä löytyneet huomattavat määrät käteistä, shekkejä, jalokiviä tai muita varoja. Operaation tulosten perusteella komissio tulee antamaan säädösehdotuksia rajojen yli tapahtuvan käteisvarojen valvonnasta.

3. Esityksen suhde Euroopan unionin terrorismin torjumista koskevaan puitepäätökseen

Euroopan unionin neuvoston 6 joulukuuta 2001 poliittisesti hyväksymän terrorismin torjumista koskevan puitepäätöksen 2 artiklan 2 kappaleen b kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että terroristiryhmän toimintaan osallistuminen muun muassa rahoittamalla sen toimintaa on rangaistavaa. Puitepäätöksen 4 artiklan 3 kappaleen mukaan enimmäisrangaistuksen 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa määritellystä rikoksesta tulee olla vähintään kahdeksan vuotta vankeutta.

Puitepäätöksestä aiheutuvat lainsäädäntövelvoitteet on tässä vaiheessa otettu huomioon seuraamusten osalta. Tämän vuoksi terrorismin rahoittamisen enimmäisrangaistukseksi esitetään kahdeksaa vuotta vankeutta. Terrorismin rahoittamisen kieltävää säännöstä arvioidaan tarpeellisilta osin uudelleen puitepäätöksen aiheuttamien lainsäädäntötoimenpiteiden yhteydessä. Kevään 2002 kuluessa on tarkoitus antaa hallituksen esitys terrorismirikoksia koskevan luvun lisäämisestä rikoslakiin. Nyt esitettävä terrorismin rahoittamista koskeva säännös on tarkoitus siirtää terrorismirikoksia koskevaan rikoslain lukuun sitä koskevan esityksen yhteydessä.

4. Esityksen suhde FATFin terrorismin rahoituksen vastaisiin erityissuosituksiin

Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen b kohta ja 2 kappaleen a kohta eivät sisällä

velvoittavia määräyksiä, vaan jättävät tarvittavat toimenpiteet kansalliseen harkintaan. Useat näistä määräyksistä tulevat kuitenkin Suomea sitoviksi FATFin terrorismin rahoituksen vastaisen erityissuosituksen kautta. FAFT on 29 valtion ja alueen sekä 2 kansainvälisen järjestön, Euroopan komissio ja Persian lahden yhteistyöjärjestö, muodostaen itsenäisen hallitusten välinen rahanpesun vastainen toimintaryhmä. FATF:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan FATF:n suosituksia ja panemaan ne kansallisesti täytäntöön. Suomi on ollut FATF:n jäsen vuodesta 1991. FATF hyväksyi 30 päivänä lokakuuta 2001 kahdeksan erityistä terrorismin rahoituksen vastaista suositusta. Erityissuosituksukset täydentävät FATF:n vuonna 1996 hyväksymiä 40 rahanpesun vastaista suositusta. Erityissuosituksukset tulee saattaa voimaan kesäkuuhun 2002 mennessä.

Terrorismin rahoituksen vastaiset erityissuosituksukset I ja II edellyttävät YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen ratifioimista ja täysimittaisista toimeenpanoa sekä YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastaisen päätöslauselmen, erityisesti päätöslauselman 1373(2001), täytäntöönpanoa. Terroristien, terroritekojen ja terroristijärjestöjen rahoitus on kriminalisoitava ja tehtävä rahanpesun alkurikokseksi. Valtioilla on suosituksen III mukaan oltava myös menetelmät, jotka mahdollistavat terroristitahojen samoin kuin terrorismia rahoittavien tahojen jäädyttämisen sekä varojen takavarikoinnin ja konfiskoinnin. Suositus IV edellyttää, että rahoituslaitosten ja muiden rahanpesun ilmoitusvelvollisten ilmoittavan terrorismin rahoitusta koskevista epäilyistä toimivaltaisille viranomaisille. Suosituksessa V valtioita edellytetään antamaan toisille valtioille sopimuksiin, järjestelmiin tai muihin keskinäisen oikeusavun tai tietojen vaihdon järjestelyihin nojautuen mahdollisimman laajasti apua terrorismin, terroritekojen ja terroristijärjestöjen rahoitukseen liittyvissä tutkimuksissa, kyse-lyissä ja oikeudenkäynneissä. Suositus edellyttää valtioiden ryhtyvän myös tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, etteivät ne tarjoa terrorismin, terroritekojen tai terroristijärjestön rahoituksesta syytteessä oleville henkilöille turvasatamaa sekä että niillä on

mahdollisuuksien mukaan lainsäädäntöä tällaisten henkilöiden luovuttamisesta.

Suosituksen VI mukaan valtioiden tulee saattaa rahan tai arvon siirtopalveluiden, mukaan lukien epäviralliset järjestelmät, tarjoaminen luvanvaraiseksi tai rekisteröitymisvelvollisuuden alaiseksi. Näihin palveluntarjoajiin tulee myös soveltaa kaikkia niitä FATF:n 40 suositusta, jotka koskevat pankkeja ja muita rahoituspalveluiden tarjoajia. Luvattoman toiminnan harjoittaminen tulee lisäksi sanktioida. Suosituksen VII mukaan valtioiden tulee edellyttää rahoituslaitosten sisällyttävän tilisiirtoihin ja niitä koskeviin viesteihin paikkansa pitävät tiedot lähettäjältä (nimi, osoite ja tilinumero). Näiden tietojen tulisi seurata tilisiirtoa ja siihen liittyvää viestiä koko maksuketjun läpi. Valtioiden tulee lisäksi edellyttää rahoituslaitosten seuraavan ja tarkkailevan erityisen tarkasti varojen siirtoja, joihin ei sisälly lähettäjän täydellisiä tietoja (nimi, osoite ja tilinumero).

Suositus VIII edellyttää valtioiden arvioivan sellaisia yhteisöjä, joita voidaan väärinkäyttää terrorismin rahoittamiseksi, koskevan lainsäädäntönsä riittävyttä. Suosituksen mukaan yleishyödylliset yhteisöt ovat erityisen haavoittuvia tässä suhteessa ja valtioiden tulisi varmistua, ettei niitä voida käyttää siten, että terroristijärjestöt näyttäisivät laillisilta yhteisöiltä, että laillisia yhteisöjä käytetään terrorismin rahoituksen kanavana sekä että laillisiin toimintaan tarkoitettuja varoja ei voida salaisesti ohjata terrorismin rahoittamiseen.

Kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen ratifioimisella pannaan osittain täytäntöön FATF:n erityissuositus I. Osa suosituksista on pantu täytäntöön muun muassa EU:n neuvoston yhteisellä kannalla 2001/931/UTP ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 2580/2001 tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi. Valtiovarainministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä, joka koskee rahan- ja arvonsiirtopalveluiden sääntelyä. Esityksellä pantaisiin täytäntöön yleissopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen a kohdan määräys kaikkien maksuja välittävien yhtiöiden valvontatoimenpiteistä samoin kuin FATFin erityissuositus VI.

Sisäasiainministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain muuttamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin (308/91/EY) muuttamisesta 4 päivänä joulukuuta 2001 annetun direktiivin 2001/97/EY täytäntöönpanemiseksi. Tässä yhteydessä on tarkoitus myös tarkistaa lakia siten, että lain tarkoittama ilmoitusvelvollisuus kattaa FATFin erityissuosituksen IV mukaisesti myös terrorismin rahoituksen. Valmistelun yhteydessä selvitetään erityissuosituksen VII perusteella myös tilisiirron lähettäjää koskevien tietojen sääntelytarve ja -tapa.

5. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Siitä ei aiheudu myöskään taloudellisia, yritys- tai ympäristövaikutuksia. Rangaistavan toiminnan alan laajeneminen terroristisessa tarkoituksessa tehtyihin varainsiirtoihin riippumatta siitä, ovatko nämä varainsiirrot muissa suhteissa laittomia, edellyttää kuitenkin läheistä yhteistyötä rahoituslaitosten ja rikostutkintaviranomaisten kesken tällaisten rikosten selvittämiseksi.

6. Asian valmistelu

Kansainvälinen terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus neuvoteltiin YK:n yleiskokouksen alaisessa ad hoc -komiteassa kahden istunnon aikana vuonna 1999. Aloitteen sopimuksen laatimisesta teki Ranska. Suomi osallistui sopimuksen valmisteluun aktiivisesti yhteistyössä muiden Euroopan unionin maiden kanssa. Neuvottelujen tuloksena syntynyt sopimusteksti hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 9 päivänä joulukuuta 1999 äänestyksellä. Suomi allekirjoitti terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 10 päivänä tammikuuta 2000.

Yleissopimuksen ratifioimisesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja Rahoitustarkastukselta. Kaikki lausunnonantajat pitivät yleissopimuksen ratifioimista tärkeänä. Hallituksen esitys on valmisteltu virka-

työnä ulkoasiainministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa. Esitysehdotuksesta on pyydetty lau-

sunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja Rahoitus-tarkastukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimus

Johdanto. Yleissopimuksen johdanto sisältää pääosin tavanomaisia kappaleita, joilla valaistetaan sopimuksen laatimisen lähtökohtia ja tavoitteita. Terrorismin rahoituksen katsotaan olevan vakava huolenaihe koko kansainväliselle yhteisölle. Kansainvälisten terroritekojen lukumäärän ja vakavuuden todetaan riippuvan rahoituksesta, jota terroristeilla on mahdollisuus saada. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että aikaisemmat monenväliset sopimukset eivät sisällä tällaista rahoitusta koskevia nimenomaisia määräyksiä.

1 artikla. Yleissopimuksen 1 artikla sisältää sopimuksen tulkinnan ja täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset määritelmät.

Artiklan 1 kappaleessa määritellään "varat", joiden luovuttaminen tai kerääminen sopimuksessa määritellyssä rikollisessa tarkoituksessa säädetään rangaistavaksi. Määritelmä on tarkoituksellisen laaja ja kattaa kaikenlaisen aineellisen tai aineettoman, irtaimen tai kiinteän omaisuuden sen hankintavasta riippumatta, samoin kuin kaikenlaiset oikeudelliset asiakirjat, mukaan luettuna sähköiset tai digitaaliset asiakirjat, jotka todistavat tällaiseen varallisuuteen liittyvän omistusoikeuden tai edun. Tätä yleistä määritelmää, joka vastaa huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan vastaisen YK:n yleissopimuksen (44/1994, jäljempänä YK:n huumesopimus) 1 artiklan g kohta, täydentää esimerkkiluettelo, jota ei ole tarkoitettu tyhjettäväksi.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään "valtion laitos", jolla tarkoitetaan pysyvää tai väliaikaista laitosta tai kuljetusvälineitä, joita valtion edustajat, hallituksen jäsenet, lainsäädäntäelimet tai tuomioistuimet, valtion virkamiehet tai työntekijät, muut viranomaiset tai yksiköt taikka hallitustenvälisten järjestöjen työntekijät tai virkamiehet käyttävät tai joita heillä on käytettävissään virkatehtäviään suorittaessaan. Tätä määritelmää on aikaisemmin käytetty terrorististen pommi-iskujen

torjumisesta tehdyn yleissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa samoin kuin YK:n huumesopimuksen 1 artiklan p kohdassa.

3 kappaleessa määritellään 8 artiklassa esiintyvä käsite "tuotto", jolla tarkoitetaan varoja, jotka on saatu suoraan tai välillisesti 2 artiklassa mainitun rikoksen teon kautta.

2 artikla. Yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen johdanto määrittelee terrorismin rahoittamisen rangaistavana tekona. Sen mukaan sopimuksessa tarkoitettuun rikokseen syyllistyy henkilö, joka antaa tai kerää varoja käytettäväksi kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettua tekoa varten. Antaminen tai kerääminen voi tapahtua millä tahansa keinoin, suoraan tai välillisesti, mutta sen edellytetään olevan laitonta ja tahallista. Asianomaisen henkilön on joko tarkoitettava, että varat tai osa niistä käytetään edellä mainittujen rikosten tekemiseen tai hänen on oltava tietoinen siitä, että ne käytetään tällä tavoin. Rikollinen tarkoitus tai tietoisuus, joka muodostaa keskeisen osan terrorismin rahoituksen määritelmästä, rajataan kappaleen a ja b kohdassa tarkoitettujen rikosten avulla. "Henkilöllä" tarkoitetaan luonnollista henkilöä. Oikeushenkilöiden vastuusta on määrätty erikseen 5 artiklassa.

Kappaleen johdanto sisältää lukuisia täsmennyksiä, jotka tekevät siitä vaikealukuisen, mutta joita sopimusneuvotteluissa pidettiin eri syistä välttämättöminä. "Millä tahansa keinoin" pyrkii varmistamaan, että määräystä ei voida kiertää. Täsmennys "suoraan tai välillisesti" ilmaisee, että rikosvastuu ulottuu niin alkuperäisiin luovuttajiin kuin välikäsinä toimiviin henkilöihin. Ilmaisus "laittomasti" ei merkitse, että varojen luovutuksen tulisi täyttää muun rikoksen tunnusmerkistöä. Siinänsä laillinen varojen kerääminen tai luovutus tulee rangaistavaksi, jos siihen liittyy 1 kappaleessa kuvattu rikollinen tarkoitus tai tietoisuus. Määre "laiton" katsottiin kuitenkin tarpeelliseksi lisätä rahoitusrikoksen määritelmään, jotta se ei kattaisi esimerkiksi humanitaarista avustustyötä kriisialueilla, missä väestön joukossa voi olla terroristeiksi

luokiteltavia rikollisia, mutta avustusjärjestön voimavarat eivät tee mahdolliseksi erotella syyllisiä viattomista. Tällaisiin rajatapauksiin kiinnittivät neuvotteluissa huomiota muiden ohella YK:n pakolaispäävaltuutettu ja Punaisen Ristin kansainvälinen komitea. Määre "tahallinen" jättää puolestaan vahingossa tai tuottamuksellisesti terroristisiin tarkoituksiin kohdistuneet varainsiirrot rikosmääritelmän ulkopuolelle.

Kriminalisointi koskee sekä varojen antamista että keräämistä, mikäli edellä kuvatut ehdot täyttyvät. Tällaisten varojen vastaanottamista ei ole säädetty rangaistavaksi, ellei vastaanottaja aktiivisesti siirrä niitä eteenpäin. Koska rangaistava rahoitusteko on määriteltävä rikollisen tarkoituksen tai tietoisuuden avulla, suoraa yhteyttä tiettyyn terroristiseen rikokseen ei edellytetä. Tätä koskeva täsmennys sisältyy artiklan 3 kappaleeseen.

Kappaleen a ja b kohdat koskevat niitä terroristisia rikoksia, joiden rahoittaminen sopimuksella tehdään rangaistavaksi. Terrorisimirikokset määritellään kappaleen a kohdassa terrorisminvastaisten YK:n yleissopimusten avulla. Kohta koskee tekoja, jotka on määriteltävä rikokseksi jossakin liitteessä mainituista sopimuksista ja jotka kuuluvat tällaisen sopimuksen soveltamisalaan. Kappaleen b kohta sisältää terroristisen rikoksen yleisen määritelmän, joka täydentää a kohdan luettelomääritelmää. Se koskee tekoja, joita a kohta ei kata ja joiden tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma siivilihenkilölle tai muulle henkilölle, joka ei aktiivisesti osallistu aseelliseen selkkaukseen liittyviin vihollisuuksiin. Edellytyksenä on lisäksi, että teko on luonteeltaan tai asiayhteydeltään sellainen, että sen päämääränä on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakkottaa hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä.

Useimpien terrorisminvastaisten YK-sopimusten soveltamisala rajoittuu tiettyihin tekotapoihin tai kohteisiin, kuten lentoliikenteen tai merenkulun turvallisuuteen kohdistuviin väkivaltaisiin tekoihin. Vaikka terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevalla yleissopimuksella on yleinen ja käytännönsäkin varsin laaja soveltamisala, verkosto ei ole täysin kattava. 2 artiklan 1 kappaleen b

kohdan yleinen määritelmä kattaa sellaiset luonteeltaan tai asiayhteydeltään edellä kuvattun kaltaiset väkivallanteot, joita kappaleen a kohdassa tarkoitettujen sopimukset eivät rikosmääritelmiensä mukaan koske tai jotka muuten eivät kuulu niiden soveltamisalaan. Yksittäisistä rikostyypeistä tällainen on esimerkiksi salamurha tai yksityisiin tiloihin kohdistettu pommi-isku, jos sen tarkoituksen on b kohdassa mainitun ehdoin aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiinvamma.

Artiklan 2 kappale sisältää 1 kappaleen a kohtaa täydentäviä määräyksiä. Ne koskevat tilannetta, jossa sopimusvaltio ei ole jonkin liitteessä mainitun sopimuksen sopimuspuoli ja haluaa sen vuoksi rajata liitteen soveltamisalaa kyseisen sopimuksen osalta. Kappaleen a kohdan nojalla valtio voi antaa ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä selityksen, jonka mukaan tällaisen sopimuksen ei katsota sisältyvän liitteeseen, kun tätä yleissopimusta sovelletaan kyseiseen sopimuspuoleen. Selityksen voimassaolo päättyy heti, kun mainittu sopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta ja tämä sopimusvaltio ilmoittaa asiasta tallettajalle;

Kappaleen b kohdan mukaan sopimusvaltio voi antaa edellä tarkoitettun selityksen myös siinä tapauksessa, että se ei ole enää jonkin liitteessä mainitun sopimuksen sopimuspuoli. Kappaleen tarkoittamien selitysten antaminen on vapaaehtoista, eikä käsillä olevan sopimuksen ratifiointien ehdoksi ole asetettu liitteessä mainittujen sopimusten ratifiointista. Liitteen ainoa käyttötarkoitus on terrorismirikosten määrittely artiklan 1 kappaletta varten.

Artiklan 3 kappaleen mukaan teon katsominen 1 kappaleessa tarkoitettuksi rikokseksi ei edellytä, että varat on tosiasiaa käytetty 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettun rikoksen tekemiseen. Terrorismin rahoittaminen on sopimuksessa määriteltävä terroristisiksi katsottavien rikosten rahoittamiseksi - eikä esimerkiksi terroristiryhmän tai -järjestön rahoittamiseksi - mutta suoraa yhteyttä rahoitusteen ja tietyn rikoksen välillä ei edellytetä. Kansainväliset terrori-iskut, joiden rahoitusta sopimus koskee, vaativat yleensä pitkäaikaisesta valmistelusta ja varainkeruusta. Useinkaan ei ole mahdollista osoittaa, että tietty varainsiir-

to on edesauttanut tietyn terroriteon tekemistä. Terrorismin rahoitusta koskevat selvitykset osoittavat, että valtaosa terroristijärjestöille ohjautuvista varoista käytetään verkostojen ylläpitämiseen, koulutukseen ja muuhun valmistelunluonteiseen toimintaan. Terrorismin välittömästi edeltäviä varainsiirtoja voi verrata jäävuoren huippuun. Jotta sopimuksella pystyttäisiin puuttumaan terroristisen toiminnan kannalta olennaisiin rahaliikkeisiin, on pidetty välttämättömänä kriminalisoida tiettyssä tarkoituksessa tehty rahoittaminen riippumatta siitä, voidaanko sen osoittaa johtaneen tiettyyn terroristiseen rikokseen.

Artiklan 4 kappaleen mukaan rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka yrittää tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua rikosta.

Artiklan 5 kappaleen a kohdan mukaan rikokseksi katsotaan myös se, että henkilö osallistuu tekijäkumppanina 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen ja b kohdan mukaan se, että henkilö järjestää tai käsklee muita tekemään tällaisen rikoksen. Kappaleen c kohdan mukaan henkilö syyllistyy rikokseen myös, jos hän myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisen vaikuttamisen tulee olla tahallista. Lisäksi edellytetään joko, että sen tarkoituksena on rikollisen toiminnan tai ryhmän rikollisen päämäärän edistäminen silloin, kun tällaiseen toimintaan tai päämäärään liittyy artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen rikosten tekeminen tai, että se tapahtuu tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu rikos. Kappaleen c kohdan muotoilu vastaa pääpiirteissään EU:n jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tehdyn yleissopimuksen (EYVL C 313 27.9.1996) 4 artiklan määräystä. Se on viime vuosina hyväksytty myös useisiin YK:n piirissä neuvoteltuihin sopimuksiin.

3 artikla. Yleissopimuksen 3 artikla rajaa sopimuksen ulkopuolelle yhdessä valtiossa tapahtuneet teot, joilla ei ole liittymäkohtia muihin valtioihin. Vastaava määräys sisältyy myös aikaisempiin terrorisminvastaisiin yleissopimuksiin. Artiklan mukaan sopimusta ei sovelleta, kun rikos tehdään yhden valtion alueella, rikoksesta epäilty on kyseisen

valtion kansalainen ja oleskelee kyseisen valtion alueella. Lisäksi myös yhteen valtioon rajoittuvat teot kuuluvat sopimuksen piiriin, jos jollain muulla valtiolla olisi sopimuksen 7 artiklan 1 tai 2 kappaleen nojalla perusteita käyttää lainkäyttövaltaansa rikoksen suhteen, esimerkiksi teko olisi tehty tarkoituksessa pakottaa tämä valtio tekemään jotain tai pidättymään jostain toimesta. Oikeusapua samoin kuin yhteistyötä sopimuksessa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi koskevia määräyksiä 12-18 artikloissa voidaan soveltaa silloinkin, kun mikään kansainvälistä liittymäkohtaa koskevista ehdoista ei täyty.

4 artikla. Yleissopimuksen 4 artikla sisältää kriminalisointivelvoitteen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin säätääkseen sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten rangaistaviksi teoiksi valtionsisäisen lainsäädäntönsä nojalla. Artiklan 2 kappale edellyttää, että näille rikoksille on säädettävä asianmukaiset rangaistukset, joissa otetaan huomioon rikosten vakavuus.

5 artikla. Yleissopimuksen 5 artiklan määräykset oikeushenkilön vastuusta täydentävät 2 artiklaa, joka koskee yksilön rikosoikeudellista vastuuta. Vastuu rajoitettiin tapauksiin, joissa oikeushenkilön johtamisesta tai valvonnasta vastaava henkilö tässä ominaisuudessa tekee 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten. Vastuun syntymiseen ei vaadita, että oikeushenkilö olisi hyötynyt rikoksesta.

Artiklan 1 kappaleen mukaan kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta sen alueella oleva tai sen lainsäädännön mukaisesti perustettu oikeushenkilö voidaan saattaa tällaisissa tapauksissa vastuuseen. Oikeushenkilön vastuu voi valtionsisäisistä oikeusperiaatteista riippuen olla luonteeltaan rikosoikeudellista, siviilioikeudellista tai hallinto-oikeudellista vastuuta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan oikeushenkilön vastuu syntyy rikoksentehtävien rikosoikeudellisesta vastuusta riippumatta.

Artiklan 3 kappaleen mukaan kunkin sopimusvaltion on varmistettava, että artiklan 1 kappaleen mukaisesti vastuussa oleviin oikeushenkilöihin kohdistetaan tehokkaita, oikeassa suhteessa olevia ja rikoksia ehkäiseviä rikosoikeudellisia, siviilioikeudellisia tai hallinto-oikeudellisia seuraamuksia. Tällaisiin

seuraamuksiin voi sisältyä rahallisia seuraamuksia.

6 artikla. Yleissopimuksen 6 artikla vastaa terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehdyn yleissopimuksen 5 artiklaa. Sen mukaan kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaessa lainsäädäntömuutoksiin tai muihin asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat rikokset eivät missään olosuhteissa ole perusteltavissa poliittisilla, filosofisilla, ideologisilla, rotuun liittyvillä, etnisillä, uskonnollisilla tai muilla vastaavilla syillä. Artikla vahvistaa 2 ja 4 artikloiden määräyksiä.

7 artikla. Yleissopimuksen 7 artikla määrittelee rikosoikeudellisen lainkäyttövallan perusteet Artiklan 1 kappaleessa luetellaan tavanomaiset pakolliset toimivaltaperusteet. Sen mukaan kunkin sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa, a) kun rikos tehdään kyseisen valtion alueella, b) sen lippua käyttävällä aluksella tai lentokoneessa, joka on rikoksen tekoajankohtana rekisteröitynä kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti, tai c) rikoksen tekee kyseisen valtion kansalainen.

Artiklan 2 kappaleessa luetellaan vapaaehtoiset toimivaltaperusteet. Kappaleen a kohdan mukaan sopimusvaltio voi saattaa 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten lainkäyttövaltaansa, kun rikos kohdistetaan kyseisen valtion kansalaiseen tai se johtaa 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen kyseisen valtion alueella tai kohdistumiseen kyseisen valtion kansalaiseen. Kappaleen b kohdan mukaan sopimusvaltio voi saattaa 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten lainkäyttövaltaansa myös silloin, kun rikos kohdistetaan tai se johtaa 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten kohdistumiseen kyseisen valtion ulkomailla olevaan valtion laitokseen, mukaan luettuna kyseisen valtion suurlähetystöt tai muut diplomaatti- tai konsulitilat. Tavallisesta poikkeava ilmaisutapa ”johtaa rikoksen kohdistumiseen” johtuu rahoitusrikoksen välillisestä luonteesta.

Sopimusvaltio voi saattaa 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten lainkäyttövaltaansa kappaleen c kohdan nojalla myös silloin, kun rikoksen tarkoituksena on pakottaa kyseinen

valtio suorittamaan tietty toimenpide tai pidättäytymään jostakin toimenpiteestä. Tämä toimivaltaperuste on melko tavanomainen terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa. Kappaleen d ja e kohtien nojalla vapaaehtoiseen toimivaltaperusteisiin kuuluvat myös tilanteet, joissa rikoksen tekee kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella tai rikos tehdään lentokoneessa, jota kyseisen valtion hallitus käyttää.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ilmoitettava yleissopimuksen ratifiointiin, hyväksymisen tai siihen liittymisen yhteydessä YK:n pääsihteerille, mikäli sillä on valtiosisäisen lainsäädännön nojalla lainkäyttövalta jollakin 2 kappaleessa mainitulla perusteella. Sopimusvaltion on ilmoitettava pääsihteerille myös mahdollisista muutoksista lainkäyttövallan perusteissa.

Artiklan 4 kappale edellyttää, että kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta tätä henkilöä sellaiselle sopimusvaltiolle, joka on saattanut rikokset lainkäyttövaltaansa 1 tai 2 kappaleen mukaisesti. Rikoksella tai siitä epäillyllä henkilöllä ei tällaisessa tilanteessa tarvitse olla 1 tai 2 kappaleen mukaista liittymäkohtaa kyseiseen valtiioon, sen alueeseen tai kansalaiseen. Kyseessä on terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa tavanomainen määräys, joka liittyy velvoitukseen luovuttaa tai tuomita, ja jonka tarkoituksena on varmistaa, että terroritekoihin syylliset saadaan oikeuden eteen.

Artiklan 5 kappale koskee tilanteita, joissa useampi kuin yksi sopimusvaltio katsoo, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikokset kuuluvat sen lainkäyttövaltaan. Kappaleen mukaan sopimusvaltioiden tulee tällaisessa tilanteessa pyrkiä asianmukaisesti koordinoimaan toimenpiteitään erityisesti syyttämisen edellytysten ja keskinäisen oikeusavun muotojen osalta.

Artiklan 6 kappale sisältää tavanomaisen suojalausekkeen, jonka mukaan rikosoikeudellista lainkäyttövaltaa voidaan harjoittaa myös muilla perusteilla kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

8 artikla. Yleissopimuksen 8 artikla koskee varojen takavarikointia ja konfiskointia. Ar-

tiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sopimuksessa tarkoitettujen rikosten tekemiseen käytettyjen tai tähän tarkoitukseen osoitettujen varojen tunnistamiseksi ja havaitsemiseksi samoin kuin tällaisten varojen jäädyttämiseksi tai takavarikoimiseksi.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä toimiin sopimuksessa tarkoitettujen rikosten tekemiseen käytettyjen tai osoitettujen varojen tai tällaisten rikosten tuoton menetetyksi tuomitsemista varten. Pakkotoimista voidaan säätää kansallisten oikeusperiaatteiden mukaisesti.

Artiklan 3 ja 4 kappaleet sisältävät menetyksi tuomittujen varojen jakamista ja käyttöä koskevia suosituksia. 3 kappaleen mukaan sopimusvaltiot voivat harkita sopimusten tekemistä menetetyksi tuomittujen varojen jakamisesta muiden sopimusvaltioiden kanssa. Tällaiset sopimukset voivat olla joko yleisiä tai tapauskohtaisia. 4 kappaleessa sopimusvaltioita kehoitetaan harkitsemaan sellaisten järjestelmien perustamista, joiden avulla menetetyksi tuomittuja varoja käytetään korvausten maksamiseen 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten uhreille tai heidän perheilleen.

Artiklan 5 kappale sisältää suojalausekkeen, jonka mukaan artiklan määräykset tulee panna täytäntöön rajoittamatta vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten oikeuksia.

9 artikla. Yleissopimuksen 9 artikla koskee sopimuksen 2 artiklassa tarkoitetun rikoksen tehneen tai sellaisesta rikoksesta epäillyn henkilön säilöön ottamista ja rikostutkinnan aloittamista. Artikla vastaa terrorististen pommi-iskujen torjumisesta tehdyn yleissopimuksen 7 artiklaa.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion on saatuaan tiedon siitä, että tällainen henkilö voi olla sen alueella, ryhdyttävä valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin tutkiakseen asian. Artiklan 2 kappaleen nojalla tällaisen sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti varmistakseen kyseisen henkilön läsnäolon syyttämistä tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten, milloin se on vakuuttunut, että olosuhteet edellyttävät

tällaisia toimia. Sopimusvaltion harkinnassa siis on, milloin henkilön vapautta rajoittaviin toimiin on ryhdyttävä.

Artiklan 3 kappaleen a kohdan mukaisesti jokaisella, johon kohdistetaan 2 kappaleessa tarkoitettuja toimenpiteitä, on oikeus saada viipymättä yhteys lähimpään sen valtion asianmukaiseen edustajaan, jonka kansalainen hän on tai jolla muuten on oikeus suojella hänen oikeuksiaan tai, jos hän on kansalaisuudeton henkilö, sen valtion edustajaan, jossa hänellä on kotipaikka. Kappaleen b kohdan nojalla hänellä on myös oikeus tavata kyseisen valtion edustaja ja c kohdan nojalla saada tietoa a ja b kohdan mukaisista oikeuksistaan.

Artiklan 4 kappaleen mukaan 3 kappaleessa tarkoitettuja yhteydenpito-, tapaamis- ja tiedonsaantioikeuksia käytetään sen valtion lakien ja määräysten mukaisesti, jonka alueella rikoksentehtyjä tai rikoksesta epäilty on. Edellytyksenä on kuitenkin, että nämä lait ja määräykset mahdollistavat 3 kappaleen mukaisen oikeuksien tarkoituksen täysimääräisen toteutumisen.

Artiklan 5 kappaleessa turvataan sopimusvaltion oikeus pyytää Punaisen ristin kansainvälistä komiteaa olemaan yhteydessä rikoksesta epäiltyyn ja tapaamaan hänet, milloin rikoksesta epäilty on kyseisen valtion kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella, ja valtio käyttää tällä perusteella lainkäyttövaltaansa.

Artiklan 6 kappaleessa määrätään artiklan tarkoittamiin toimiin ryhtyvän sopimusvaltion ilmoitusvelvollisuudesta. Milloin sopimusvaltio on 9 artiklan nojalla on ottanut henkilön säilöön, sen on ilmoitettava välittömästi säilöön ottamisesta samoin kuin kyseisen henkilön vangitsemista edellyttävistä olosuhteista suoraan tai YK:n pääsihteerin välityksellä niille sopimusvaltioille, jotka ovat 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti saattaneet rikokset lainkäyttövaltaansa. Valtio voi tarpeelliseksi katsoessaan tehdä tällaisen ilmoituksen myös muille sopimusvaltioille. Valtion on jo suoritettuaan 1 kappaleessa tarkoitetun tutkinnan ilmoitettava havainnoistaan viipymättä edellä mainituille sopimusvaltioille ja mainittava siinä yhteydessä, aikooko se käyttää lainkäyttövaltaansa.

10 artikla. Yleissopimuksen 10 artikla sisältää terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa yhdenmukaisen luovuta tai tuomitsevelvoitteen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiolla, jonka alueella rikoksesta epäilty tavataan, ja joka ei luovuta kyseistä henkilöä tuomittavaksi toimivaltaiseen valtioon, on velvollisuus saattaa tapaus viipymättä toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syyttämistä varten. Velvollisuus luovuttaa tai tuomita on 7 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa poikkeukseton ja riippumaton siitä, onko rikos tehty kyseisen valtion alueella. Tapauksen saattaminen toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi tapahtuu kyseisen valtion lainsäädännön edellyttämässä järjestyksessä. Viranomaiset tekevät päätöksensä tämän valtion lainsäädännön mukaisesti samalla tavalla kuin minkä tahansa vakavan rikoksen ollessa kyseessä.

Artiklan 2 kappaleessa täsmennetään, että luovuttamiseksi luovuta tai tuomitsevelvoitteen mielessä katsotaan myös ehdollinen luovuttaminen, mikäli sopimusvaltiolla on valtiosisäisen lainsäädäntönsä nojalla oikeus luovuttaa oma kansalaisensa ainoastaan sillä ehdolla, että tämä palautetaan kyseiseen valtioon suorittamaan rangaistusta. Edellytyksenä on lisäksi, että tämä valtio ja luovutuspyynnön esittänyt valtio sopivat tästä mahdollisuudesta ja muista tarpeellisiksi katsomistaan ehdoista, missä tapauksessa tällä tavoin ehdollinen luovuttaminen riittää vapauttamaan valtion 1 kappaleessa tarkoitettua velvoitteesta.

11 artikla. Yleissopimuksen 11 artikla sisältää rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia tavanomaisia määräyksiä, joiden tarkoituksena on yksinkertaistaa luovutusmenettelyä ja mahdollistaa terroritekoihin syyllisten tuomitseminen siinä valtiossa, johon kyseisellä rikoksella on eniten liittymäkohtia.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiot katsovat sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten kuuluvan rikoksiin, joiden johdosta rikoksenteelijä voidaan luovuttaa ennen yleissopimuksen voimaantuloa sopimusvaltioiden välillä voimassa olleiden rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten mukaisesti. Sopimus-

valtiot sitoutuvat lisäksi sisällyttämään nämä rikokset kaikkiin niiden välillä myöhemmin tehtäviin luovuttamista koskeviin sopimuksiin rikoksina, joiden johdosta rikoksenteelijä voidaan luovuttaa.

Artiklan 2 kappale koskee tapauksia, joissa sopimusvaltio asettaa rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi, että on olemassa sitä koskeva sopimus. Jos tällainen sopimusvaltio saa luovuttamista koskevan pyynnön toiselta sopimusvaltiolta, jonka kanssa sillä ei ole rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa kahdenvälistä sopimusta, se voi harkintansa mukaan katsoa tämän yleissopimuksen luovuttamisen oikeusperustaksi 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta. Luovuttaminen tapahtuu silloin luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen muiden ehtojen mukaisesti.

Artiklan 3 kappaleen mukaan ne sopimusvaltiot, jotka eivät aseta rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat keskenään 2 artiklassa tarkoitettuja rikokset rikoksiksi, joiden johdosta rikoksenteelijä voidaan luovuttaa. Luovuttaminen tapahtuu tällöinkin luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen ehtojen mukaisesti.

Artiklan 4 kappaleen mukaan 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia käsitellään rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sopimusvaltioiden välillä tarvittaessa siten kuin ne olisi tehty varsinaisen tekopaikan lisäksi myös niiden valtioiden alueella, jotka ovat saattaneet ne lainkäyttövaltaansa 6 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti.

Artiklan 5 kappaleen mukaan kaikkien sopimusvaltioiden välisten rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten ja järjestelyjen määräykset, jotka koskevat 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia, katsotaan muutetuiksi sopimusvaltioiden välillä siinä määrin kuin ne ovat ristiriidassa tämän yleissopimuksen kanssa.

12 artikla. Yleissopimuksen 12 artikla koskee oikeusapua 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiot sitoutuvat antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa oike-

usapua edellä mainituissa yhteyksissä mukaan luettuna apu sopimusvaltioiden hallussa olevan ja oikeudenkäynnissä tarvittavan todistusaineiston hankkimisessa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltiot eivät voi kieltäytyä keskinäistä oikeusapua koskevasta pyynnöstä pankkisalaisuuden perusteella. Vastaava määräys sisältyy YK:n huumesopimuksen artiklan 5 kappaleeseen.

Artiklan 3 kappale sisältää määräyksen, jonka mukaan oikeusapupyynnön nojalla saatuja tietoja tai todisteita ei ilman pyynnön vastaanottaneen sopimusvaltion suostumusta käytetä muuhun tutkintaan, syytteeseen tai oikeudenkäyntiin kuin siihen, jota varten ne on luovutettu.

Artiklan 4 kappale liittyy oikeushenkilön vastuuta koskeviin 5 artiklan määräyksiin. Sen mukaan kukin sopimusvaltio voi harkita sellaisten järjestelmien perustamista, joiden avulla se voi jakaa muiden sopimuspuolten kanssa sellaisia tietoja tai todisteita, jotka ovat tarpeen oikeushenkilön vastuun perustamiseksi 5 artiklan nojalla.

Artiklan 5 kappaleen mukaan sopimusvaltiot hoitavat 1 ja 2 kappaleen mukaiset velvoitteensa voimassa olevien keskinäistä oikeusapua koskevien sopimusten tai muiden yhteisesti sopimiensa järjestelyjen mukaisesti. Tällaisten sopimusten tai järjestelyjen puuttuessa sopimusvaltiot sitoutuvat antamaan toisilleen muuta apua valtionsisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

13 artikla. Yleissopimuksen 13 artiklan mukaan mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista ei pidetä verorikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Tämän mukaisesti sopimusvaltiot eivät saa evätä luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä pelkästään sillä perusteella, että se koskee verorikosta. Vastaava määräys sisältyy Euroopan neuvoston oikeusapusopimuksen vuoden 1978 lisäpöytäkirjan (SopS 13-14/1985) sen 1 artiklassa.

14 artikla. Yleissopimuksen 14 artikla sisältää poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kiellon, joka tukee sopimuksen muita luovutusta ja oikeusapua koskevia määräyksiä. Artiklan mukaan mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista ei pidetä poliittisena ri-

koksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei siten saa 2 artiklan piiriin kuuluvien rikosten osalta evätä pelkästään sillä perusteella, että kyseessä katsotaan olevan poliittinen rikos, poliittiseen rikokseen liittyvä rikos tai poliittisista vaikuttimista tehty rikos. Kielto on yleinen viimeaikaisissa terrorisminvastaisissa yleissopimuksissa, ja poliittisen rikoksen tulkinta on muuttumassa siihen suuntaan, ettei terrorisimirikoksia enää pidetä missään oloissa poliittisina rikoksina.

15 artikla. Yleissopimuksen 15 artikla sisältää niin kutsutun syrjäntäausekkeen, joka liittyy läheisesti poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kieltoon 14 artiklassa ja mahdollistaa ihmisoikeusnäkökohtien huomioonottamisen luovutuspäätöstä koskevassa harkinnassa. Artiklan mukaan sopimusvaltio voi kieltäytyä luovuttamasta henkilöä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten johdosta tai antamasta keskinäistä oikeusapua tällaisiin rikoksiin liittyen, jos on perusteltua syytä uskoa, että luovuttamista tai oikeusapua koskevan pyynnön tarkoituksena on henkilön syyttäminen tai tuomitseminen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, tai jos pyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syystä. Poliittisia rikoksia koskevan poikkeuksen kielto - tai mikään muukaan yleissopimuksen määräyksistä - ei tällaisessa tilanteessa velvoita sopimusvaltiota luovuttamaan henkilöä rikoksen johdosta tai antamaan keskinäistä oikeusapua.

16 artikla. Yleissopimuksen 16 artikla koskee vapautensa menettäneen henkilön välikaista siirtämistä toiseen sopimusvaltioon. Määräyksen tarkoituksena on tehostaa oikeudellista yhteistyötä sopimuksen tarkoittamien rikosten selvittämiseksi. Artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö, joka on vangittuna tai suorittaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, voidaan siirtää toiseen sopimusvaltioon, mikäli hän antaa siirtoon suostumuksensa tietoisena asiaan vaikuttavista seikoista, ja molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat asiasta. Määräys koskee

tilanteita, joissa henkilön läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten, tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten yleissopimuksen nojalla.

Artiklan 2 kappale sisältää lähempiä määräyksiä artiklan soveltamisesta. Kappaleen a kohdan mukaan vastaanottavan valtion on pidettävä siirretty henkilö säilössä, paitsi jos luovuttava valtio oikeuttaa hänen vapauttamisensa. Vastaanottava valtio voi joka tapauksessa pitää henkilön säilössä, ellei luovuttava valtio toisin pyydä. Kappaleen b kohdan mukaan vastaanottavan valtion on viipymättä ja sen mukaisesti, mitä kummankin valtion toimivaltaiset viranomaiset ovat sopineet, palautettava henkilö säilöön luovuttavaan valtioon. Kappaleen c kohdan mukaan henkilön palauttaminen siihen sopimusvaltioon, josta hänet on luovutettu, ei edellytä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen käynnistämistä. Kappaleen d kohdan mukaan siirretyn henkilön rangaistusajasta luovuttavassa valtiossa vähennetään aika, jonka hän on viettänyt säilössä vastaanottavassa valtiossa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan siirrettyä henkilöä ei hänen kansallisuudestaan riippumatta aseteta syyteeseen tai pidetä vangittuna vastaanottavan valtion alueella sellaisten tekojen tai tuomioiden vuoksi, jotka on tehty tai annettu luovuttaneen valtion alueella ennen hänen lähtöään, paitsi jos luovuttanut valtio antaa siihen suostumuksensa.

17 artikla. Yleissopimuksen 17 artikla sisältää yleisen määräyksen yleissopimuksen nojalla säilöön otettavan tai muiden yleissopimuksen mukaisten toimenpiteiden tai oikeudenkäyntien kohteena olevan henkilön oikeudenmukaisesta kohtelusta. Artiklan mukaan tällaiselle henkilölle taataan kaikki ne oikeudet ja takeet, jotka hänelle kuuluvat sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa hän on läsnä, samoin kuin sovellettavien kansainvälisen oikeuden määräysten, mukaan lukien ihmisoikeusmääräysten mukaiset oikeudet ja takeet.

18 artikla. Yleissopimuksen 18 artikla koskee sopimusvaltioiden yhteistyötä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi. Artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin mahdollisiin

toimenpiteisiin, tarvittaessa valtiosisäistä lainsäädäntöä muuttaen, ehkäistäkseen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten valmistelun alueellaan. Sopimusvaltioiden edellytetään ryhtyvän myös tarvittaviin toimiin muun muassa sellaisten alueellaan olevien henkilöiden, ryhmien ja järjestöjen laittoman toiminnan kieltämiseksi, jotka edistävät 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia tai yllyttävät niihin, järjestävät tai tietoisesti rahoittavat niitä tai ovat osallisena niihin. Kappaleen a kohtaa vastaava määräys sisältyy myös aikaisempiin terrorisminvastaisiin YK-sopimuksiin. Muilta osin 18 artiklan määräykset liittyvät erityisesti terrorismin rahoituksen torjumiseen. Ne perustuvat edellä mainittuihin FATFin rahanpesun vastaisiin toimintasuosituksiin.

Artiklan 1 kappaleen b kohta koskee toimenpiteitä, joilla velvoitetaan rahoituslaitokset ja muut varainsiirron kanssa tekemisissä olevat tahot käyttämään tehokkaimpia käytettävissä olevia toimenpiteitä tunnistaaakseen tavalliset tai satunnaiset asiakkaansa, sekä sellaiset asiakkaat, joiden toimeksiannosta avataan tilejä, sekä kiinnittääkseen huomiota epätavalliseen tai epäilyttävään varainsiirtoon ja ilmoittaakseen sellaisista varainsiirroista, joiden epäillään liittyvän rikolliseen toimintaan. Tässä tarkoituksessa sopimusvaltiot harkitsevat:

i) määräyksiä, joilla kielletään sellaisten tilien avaaminen, joiden omistajat tai käyttäjät eivät ole tiedossa tai selvitettävissä, samoin kuin toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että rahoituslaitokset varmistavat varainsiirtojen todellisten toimeksiantajien henkilöllisyyden;

ii) oikeushenkilöiden tunnistamisen osalta rahoituslaitosten velvoittamista ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin varmistaaakseen asiakkaan rekisteröinnin ja rakenteen hankkimalla joko julkisesta rekisteristä tai asiakkaalta tai molemmilta todisteet oikeushenkilön perustamisesta, mukaan luettuna tiedot asiakkaan nimestä, oikeudellisesta muodosta, osoitteesta, johtajista ja nimenkirjoitusoikeutta koskevista määräyksistä;

iii) määräyksiä, joilla velvoitetaan rahoituslaitokset ilmoittamaan viipymättä toimivaltaisille viranomaisille kaikesta monimutkaisesta, epätavallisen laajasta ja epätavallisen tyyppisestä maksuliikenteestä, jolla ei ole selvää taloudellista tai ilmeisen laillista tar-

koitusta, ilman että niitä uhkaa rikosoikeudellinen tai siviilioikeudellinen vastuu mahdollisesta tietosuojan rikkomisesta, jos ne ilmoittavat epäilyistään vilpittömässä mielessä;

iv) rahoituslaitosten velvoittamista säilyttämään ainakin viiden vuoden ajan kaikki tarvittavat tiedot sekä kotimaisesta että kansainvälisestä maksuliikenteestä.

Artiklan 2 kappaleen a kohdan mukaan sopimusvaltioiden tulee harkita myös maksuja välittävien yhtiöiden valvontatoimenpiteitä, esimerkiksi toimintalupien vaatimista. Kappaleen b kohdan mukaan on lisäksi harkittava sellaisia toteutettavissa olevia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan havaita tai valvoa käteisvarojen ja haltijapapereiden kuljettamista rajojen yli. Tällaisilta toimilta edellytetään, että tietojen asianmukainen käyttö varmistetaan tarpeellisin suojatoimenpitein. Ne eivät myöskään saa haitata millään tavalla pääoman vapaata liikkumista.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden tulee toimia yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi vaihtamalla täsmällisiä ja varmennettuja tietoja valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Sopimuspuolten tulee myös yhdenmukaistaa 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseen tarvittavia hallinnollisia ja muita toimenpiteitä. Tässä yhteydessä mainitaan erityisesti sellaisten toimivaltaisten viranomaisien välisten viestintäkanavien ja palveluiden perustaminen ja ylläpitäminen, joiden avulla voidaan helpottaa varmaa ja nopeaa tietojenvaihtoa kaikista 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvistä näkökohdista. Samoin mainitaan yhteistyö 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tiedustelujen tekemisessä, jotka koskevat joko sellaisten henkilöiden henkilöllisyyttä, olinpaikkaa ja toimintaa, joiden voidaan perustellusta syystä epäillä olevan osallisina kyseisiin rikoksiin tai kyseisten rikosten tekemiseen liittyvien varojen liikkumista.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimuspuolet voivat vaihtaa tietoja kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpolin) välityksellä.

19 artikla. Yleissopimuksen 19 artikla sisältää ilmoitusvelvoitteen, jonka mukaan sopimusvaltion, jossa rikoksesta epäilty on syytettynä, on lähetettävä valtiosisäisen lain-

säädäntönsä tai sovellettavien menettelytapojen mukaisesti tiedonanto oikeudenkäynnin lopputuloksesta YK:n pääsihteerille, joka välittää tiedon edelleen muille sopimusvaltioille.

20 artikla. Yleissopimuksen 20 artikla sisältää yleisen periaatteen, jonka mukaan sopimusvaltiot täyttävät yleissopimukseen perustuvat velvoitteensa valtioiden välisen tasarvon ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti puuttumatta muiden valtioiden sisäisiin asioihin.

21 artikla. Yleissopimuksen 21 artikla sisältää suojalausekkeen, jonka mukaan sopimuksella ei puututa sellaisiin muihin oikeuksiin, velvoitteisiin ja velvollisuuksiin, joita valtioilla ja yksityisillä henkilöillä on kansainvälisen oikeuden nojalla.

22 artikla. Yleissopimuksen 22 artiklan mukaan mikään yleissopimuksessa ei oikeuta sopimusvaltiota käyttämään toisen sopimusvaltion alueella lainkäyttövaltaa tai hoitamaan tehtäviä, jotka kuuluvat yksinomaan tämän toisen sopimusvaltion viranomaisille sen valtiosisäisen lainsäädännön mukaan.

23 artikla. Yleissopimuksen 23 artikla sisältää sopimuksen liitteen muuttamista koskevia määräyksiä. Liitteen luetteloon voidaan artiklan 1 kappaleen mukaisesti lisätä uusia sopimuksia edellyttäen, että ne ovat kaikille avoimia, kansainvälisesti voimassa ja että vähintään kaksikymmentäkaksi käsillä olevan yleissopimuksen sopimusvaltiota on niiden sopimuspuolena.

Artiklan 2 kappaleen mukaan ehdotuksia liitteen muuttamiseksi voivat tehdä sopimusvaltiot yleissopimuksen voimaantulon jälkeen. Muutosehdotus tulee antaa kirjallisena tiedoksi tallettajalle, joka ilmoittaa 1 kappaleen ehdot täyttävistä ehdotuksista kaikille sopimusvaltioille ja pyytää niiden mielipiteitä, tulisiko ehdotettu muutos hyväksyä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan muutosehdotus katsotaan hyväksytyksi, ellei yksi kolmasosa sopimusvaltioista vastusta sitä kirjallisella ilmoituksella viimeistään 180 päivän kuluttua muutosehdotuksen toimittamisesta sopimusvaltioille.

Artiklan 4 kappaleen mukaan hyväksytyt liitteen muutokset edellyttävät voimaantulakseen, että kaksikymmentäkaksi sopimusvaltiota ratifioi tai hyväksyy ne. Muutokset

tulevat näiden sopimuspuolten osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun kahdeskymmenestoinen ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu. Sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy muutoksen myöhemmin, muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun kyseinen sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

24 artikla. Yleissopimuksen 24 artikla sisältää määräykset välimiesmenettelystä. Jos sopimusvaltioiden välistä yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevaa riitaa ei voida kohtuullisessa ajassa selvittää neuvotteluteitse, se tulee riidan osapuolen pyynnöstä saattaa välimiesmenettelyyn. Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, mikä tahansa näistä sopimusvaltioista voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön mukaisella hakemuksella.

Artiklan 2 kappale sallii välitysmenettelyä koskevat varaumat. Valtio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään yleissopimuksen tai liittyessään siihen ilmoittaa, ettei se katso edellisen kappaleen sitovan itseään. Muut sopimuspuolet eivät ole sidottuja edelliseen kappaleeseen sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauksen.

Artiklan 3 kappaleen mukaan valtio, joka on tehnyt edellisen kappaleen mukaisen varauksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauksen ilmoittamalla siitä YK:n pääsihteerille, joka toimii sopimuksen tallettajana.

Suomi on tunnustanut Kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan jokaiseen saman veloituksen hyväksyvään valtioon nähden (SopS 29/1958). Valtioiden välisiä, sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitaisuuksia koskevia määräyksiä on useissa Suomea velvoittavissa kahden- ja monenvälisissä sopimuksissa, ja Suomi on yleensä kannattanut pakollisten riitojenratkaisulausekkeiden sisällyttämistä sekä kahden- että monenvälisiin sopimuksiin. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimuksen 24 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua varaumaa.

25 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen

allekirjoittamista samoin kuin sen ratifioimista, hyväksymistä ja siihen liittymistä koskevat tavanomaiset määräykset.

26 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen voimaantuloa koskevat tavanomaiset määräykset.

27 artikla. Artikla sisältää määräykset yleissopimuksen irtisanomisesta. Sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden päästä siitä päivästä lukien, jona ilmoitus on vastaanotettu.

28 artikla. Artiklan mukaan YK:n pääsihteerii toimii yleissopimuksen tallettajana. Artiklassa määrätään myös, että yleissopimuksen alkuperäiskappaleen arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan-, ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

Liite. Yleissopimuksen liite sisältää sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen a kohtaan liittyvän luettelon YK:n ja sen erityisjärjestöjen piirissä laadituista terrorisminvastaisista yleissopimuksista. Näiden sopimusten soveltamisalaan kuuluvien ja niissä määriteltyjen rikosten rahoittaminen määrätään sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen a kohdassa rangaistavaksi teoksi. Viittaus kattaa myös liitteessä mainituissa sopimuksissa tarkoitettujen tekojen yrityksen ja avunannon tällaisiin tekoihin sen mukaisesti kuin kussakin sopimuksessa on määrätty.

Liitteen muuttamista koskevasta menettelystä on määrätty 23 artiklassa.

Liitteessä mainittujen sopimusten rikosmääritelmiä selostetaan lyhyesti seuraavassa. Sopimusten soveltamisalan rajaukset koskevat muun muassa käsillä olevan yleissopimuksen 3 artiklan kaltaista kansainvälistä elementtiä, jonka mukaan sopimusta ei sovelleta puhtaasti yhden valtion sisäisissä rikostapauksissa. Lisäksi useissa sopimuksissa on valtionaluksia, sota-aluksia tai asevoimien toimintaa koskevia rajauksia. Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevan yleissopimuksen kriminalisointivelvoite koskee rauhanomaisiin tarkoituksiin käytettävään ydinaineeseen kohdistuvia tekoja. Soveltamisalan rajauksia ei tässä yhteydessä ole syytä selostaa tarkemmin, koska yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen b kohdan yleinen rikosmääritelmä laajentaa rangaistavan terrorismin rahoitta-

misen määritelmää myös sellaisiin lopputekoihin, jotka jäävät liitteessä mainittujen sopimusten soveltamisalan ulkopuolelle.

Ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskeva yleissopimus (SopS 62-63/1971)

Yleissopimus tehtiin Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970. Sen 1 artiklan mukaan jokainen henkilö, joka lennolla olevassa ilma-aluksessa ilman laillista oikeutta väkivallalla tai sillä uhaten ottaa haltuunsa tai valvontaansa sanotun ilma-aluksen, tekee rikoksen. Tällaisen teon yritys samoin kuin osallisuus siihen katsotaan myös rikoksiksi.

Siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus (SopS 56/1973)

Yleissopimus tehtiin Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971. Sen 1 artiklan mukaan rikoksen tekee jokainen henkilö, joka laittomasti ja tahallaan:

a) suorittaa väkivallanteon lennolla olevassa ilma-aluksessa olevaa henkilöä vastaan, jos tämä teko on omiaan vaarantamaan sanotun ilma-aluksen turvallisuutta;

b) tuhoaa käytössä olevan ilma-aluksen tai aiheuttaa sanotulle ilma-alukselle sellaista vahinkoa, joka tekee sen lentokyvottomäksi tai joka on omiaan vaarantamaan sen lentoturvallisuutta,

c) asettaa tai asetuttaa käytössä olevaan ilma-alukseen, millä keinoin tahansa, laitteen tai ainetta, joka saattaa aiheuttaa sille sellaista vahinkoa, joka tekee sen lentokyvottomäksi tai joka on omiaan vaarantamaan sen lentoturvallisuutta;

d) tuhoaa tai vahingoittaa lennonvarmistuslaitteita taikka häiritsee niiden toimintaa, jos jokin näistä toimista on omiaan vaarantamaan lennolla olevien ilma-alusten turvallisuutta; tai

e) antaa vääreksi tietämänsä tiedon ja siten vaarantaa lennolla olevan ilma-aluksen turvallisuuden.

Jonkin edellä luetellun teon yritystä samoin kuin osallisuutta sellaiseen tekoon pidetään rikoksena.

Kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskeva yleissopimus (SopS 62-63/1978)

Sopimus tehtiin New Yorkissa 14 päivänä joulukuuta 1973. Sopimuksen 2 artiklan mukaan jokaisen sopimusvaltion on säädettävä rikokseksi tahallisesti suoritettu

a) murha, ihmisryöstö tai muu kansainvälistä suojelua nauttivan henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen tai henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuva hyökkäys samoin kuin

b) kansainvälistä suojelua nauttivan henkilön virkahuoneistoon, yksityisasuntoon tai kulkuneuvoon kohdistuva väkivaltainen hyökkäys, joka on omiaan vaarantamaan hänen ruumiillisen koskemattomuutensa tai henkilökohtaisen vapautensa.

Rikoksena pidetään myös tällaisella hyökkäyksellä uhkaamista, tällaisen hyökkäyksen yritystä sekä avunantoa tällaiseen hyökkäykseen.

Kansainvälinen yleissopimus panttivankien ottamista vastaan (SopS 38/1983)

Yleissopimus tehtiin New Yorkissa 17 päivänä joulukuuta 1979. Sen 1 artiklan mukaan rikoksena pidettävään panttivangin ottamiseen syyllistyy se, joka riistää vapauden toiselta ja uhkaa surmata hänet, vahingoittaa häntä tai jatkaa vapaudenriistoa pakottaakseen kolmannen osapuolen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin nimenomaisena tai epäsuorana ehtona panttivangin vapauttamiselle. Kolmantena osapuolena voi olla valtio, kansainvälinen hallitustenvälinen järjestö, luonnollinen tai oikeushenkilö tai henkilöryhmä. Panttivangin ottamisen yritys samoin kuin osallisuus panttivangin ottamisessa tai sen yrityksessä ovat myös sopimuksessa tarcoitettuja rikoksia.

Yleissopimus ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista (SopS 72/1989)

Yleissopimus tehtiin Wienissä 3 päivänä

maaliskuuta 1980. Sen 7 artiklan mukaan rangaistavana tekona pidetään seuraavia tahallisia tekoja:

a) ydinaineen vastaanotto, hallussapito, käyttö, siirto, muuntaminen, siitä luopuminen tai sen levittäminen ilman laillista lupaa, milloin tämä aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman henkilölle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;

b) ydinainevarkaus tai -ryöstö;

c) ydinaineen hankkiminen kavalluksella tai muulla petollisella hankinnalla;

d) ydinaineen hankkiminen uhkailulla, väkivalloin tai muuta pelottelukeinoa käyttäen;

e) uhkaus

i) käyttää ydinainetta kuoleman tai vakavan vamman tai huomattavan omaisuusvahingon tuottamiseksi, tai

ii) syyllistyä b kohdassa mainittuun tekoon pakottaakseen luonnollisen tai oikeushenkilön, kansainvälisen järjestön tai valtion suorittamaan jonkin teon tai pidättymään siitä.

Edellä a), b) tai c) kohdassa mainitun teon yritystä samoin kuin osallistumista edellä johonkin a) – f) kohdissa mainittuun rikokseen pidetään rangaistavana tekona.

Kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteokojen ehkäisemistä koskeva lisäpöytäkirja (SopS 43/1998)

Siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaa yleissopimusta täydentävä lisäpöytäkirja tehtiin Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988. Pöytäkirjan II artiklan mukaan rikokseen syyllistyy, mikäli teko vaarantaa tai on omiaan vaarantamaan lentoaseman turvallisuutta, se, joka laittomasti ja tahallaan käyttäen jotain laitetta, ainetta tai asetta

a) tekee kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävällä lentoasemalla henkilöön kohdistuvan väkivallanteon, joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan vakavia vammoja tai kuoleman; tai

b) tuhoaa kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävän lentoaseman laitteita tai siellä olevaa ilma-alusta, joka ei ole käytössä, aiheuttaa näille laitteille tai tällaiselle ilma-alukselle vakavaa vahinkoa tai saattaa lentoaseman palvelut epäjärjestykseen. Tällaisen

teon yritystä tai siihen osallisuutta pidetään rikoksena.

Merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus (SopS 11/99)

Yleissopimus tehtiin Roomassa 10 päivänä maaliskuuta 1988. Sen 3 artiklan mukaan henkilö syyllistyy rikokseen, jos hän laittomasti ja tahallaan:

a) ottaa haltuunsa aluksen tai pitää sitä valvonnassaan käyttäen väkivaltaa tai uhkaamalla väkivallalla tai muulla tavalla; tai

b) tekee väkivaltaa aluksessa olevalle henkilölle, jos tämä teko on omiaan vaarantamaan kyseisen aluksen turvallisen kulun, tai

c) tuhoaa aluksen tai vahingoittaa alusta tai sen lastia siten, että se on omiaan vaarantamaan kyseisen aluksen turvallisen kulun; tai

d) asettaa tai asetuttaa alukseen mitä tahansa keinoa käyttäen laitteen tai ainetta, joka on omiaan tuhoamaan aluksen tai vahingoittaa sitä tai sen lastia siten, että se vaarantaa tai on omiaan vaarantamaan kyseisen aluksen turvallisen kulun; tai

e) tuhoaa tai vahingoittaa vakavasti merenkulussa käytettäviä laitteita tai häiritsee vakavasti niiden toimintaa, jos tällainen teko on omiaan vaarantamaan kyseisen aluksen turvallisen kulun; tai

f) välittää tietoja, jotka tietää perättömiksi, täten vaarantaen kyseisen aluksen turvallisen kulun; tai

g) vahingoittaa tai surmaa henkilön jonkin a – f kohdassa esitetyn rikoksen tai rikoksen yrityksen yhteydessä.

Henkilö syyllistyy rikokseen myös, jos hän yrittää tehdä jonkin edellä mainitun rikoksen tai yllyttää jotakuta henkilöä johonkin edellä mainittuun rikokseen tai avustaa muulla tavoin tällaiseen rikokseen syyllistyvää henkilöä. Samoin pidetään rikoksena jollakin edellä b), c) tai e) kohdassa mainituista rikoksista uhkaamista, jos uhkaus on omiaan vaarantamaan kyseisen aluksen turvallisen kulun. Uhkausta pidetään rikoksena riippumatta siitä, liittyykö siihen valtion sisäisen lainsäädännön mukainen ehto, jonka tarkoituksena on pakottaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö johonkin tekoon tai pidättäytymään tällaisesta teosta.

Mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lautojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva pöytäkirja (SopS 44/2000)

Merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaa yleissopimusta täydentävä pöytäkirja tehtiin Roomassa 10 päivänä maaliskuuta 1988. Pöytäkirjan 2 artiklan mukaan henkilö syyllistyy rikokseen, jos hän laittomasti ja tahallaan:

a) ottaa haltuunsa kiinteän lautan tai pitää sitä valvonnassaan käyttäen väkivaltaa tai uhkaamalla väkivallalla tai muulla tavalla; tai

b) tekee väkivaltaa kiinteällä lautalla olevalle henkilölle, jos tämä teko on omiaan vaarantamaan kyseisen lautan turvallisuuden, tai

c) tuhoaa kiinteän lautan tai vahingoittaa lautaa siten, että se on omiaan vaarantamaan kyseisen lautan turvallisuuden; tai

d) asettaa tai asetuttaa kiinteälle lautalle mitä tahansa keinoa käyttäen laitteen tai ainetta, joka on omiaan tuhoamaan lautan tai vahingoittaa sitä siten, että se vaarantaa tai on omiaan vaarantamaan kyseisen lautan turvallisuuden; tai

e) vahingoittaa tai surmaa henkilön jonkin a – d kohdassa esitetyn rikoksen tai rikoksen yrityksen yhteydessä.

Henkilö syyllistyy rikokseen myös, jos hän yrittää tehdä jonkin edellä mainitun rikoksen tai yllyttää jotakuta henkilöä johonkin edellä mainittuun rikokseen tai avustaa muulla tavoin tällaiseen rikokseen syyllistyvää henkilöä. Samoin pidetään rikoksena jollakin edellä b), c) tai e) kohdassa mainituista rikoksista uhkaamista, jos uhkaus on omiaan vaarantamaan kyseisen kiinteän lautan turvallisuuden. Uhkausta pidetään rikoksena riippumatta siitä, liittyykö siihen valtion sisäisen lainsäädännön mukainen ehto, jonka tarkoituksena on pakottaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö johonkin tekoon tai pidättäytymään tällaisesta teosta.

Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus (HE 231/2001 vp)

Yleissopimus tehtiin New Yorkissa 15 päi-

vänä joulukuuta 1997. Sen 2 artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö tekee sopimuksessa tarkoitetun rikoksen, kun hän laittomasti ja tahallisesti kuljettaa tai asettaa räjähteen tai muun tappavan välineen julkiseen paikkaan, valtion laitokseen, julkiseen liikennevälineeseen tai julkisia palveluja tuottavaan laitokseen, tai räjäyttää tai laukaisee räjähteen tai muun tappavan välineen tällaisessa paikassa. Teon tarkoituksena tulee olla joko kuoleman tai vakavan ruumiillisen vammän aiheuttaminen, tai julkiseen paikkaan, laitokseen tai liikennevälineeseen kohdistuvan laajan tuhon aiheuttaminen, jos siitä aiheutuu tai todennäköisesti aiheutuu suuri taloudellinen menetys.

Myös tällaisen teon yritys katsotaan rikoksen tekemiseksi. Rikokseksi katsotaan myös se, että henkilö osallistuu tekijäkumppanina edellä tarkoitettuun rikokseen tai järjestää tai käskää muita tekemään tällaisen rikoksen. Lisäksi henkilö syyllistyy rikokseen, jos hän muulla tavoin vaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan edellä tarkoitettuun rikokseen tai sen yritykseen. Tällaisen vaikuttamisen tulee olla tahallista ja sen tarkoituksena tulee olla joko ryhmän yleisen rikollisen toiminnan tai päämäärän edistäminen, tai sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä kyseinen rikos tai rikokset.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki kansainvälisen terrorismin rajoituksen vastaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, että yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimukseen sen 20 artiklan 2 kappaleessa sallittua varautta eikä muitakaan varauksia.

2 §. Pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan oikeusministeriö päättää yleissopimuksen 13 artiklan mukaisesta väliaikaisesta siirtämisestä ja voi tehdä 13 artiklan mukaisen pyynnön toiselle sopimusvaltiolle. Asia käsiteltäisiin oikeusministeriön kansainvälisessä

yksikössä, joka hoitaa myös muut oikeusministeriön tehtävät sen toimiessa keskusviranomaisena kansainvälistä rikosoikeudellista yhteistyötä koskeissa asioissa.

3 §. Pykälä sisältää säännöksen, jonka mukaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

4 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantuloa säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.2. Laki rikoslain 34 luvun muuttamisesta

9b §. Terrorismin rahoittaminen. Perustuslain 8 §:ssä ilmaistun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Laillisuusperiaate asettaa vaatimuksia myös niin sanotun blankorangaistussäännösten käytölle. Ehdotettu rikoslain 34 luvun 9b §:n säännös täyttäisi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimukset. Sen sijasta, että viitattaisiin terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen liitteessä mainittuihin sopimuksiin, ehdotetussa säännöksessä viitataan mahdollisuuksien mukaan niihin rikoslain säännöksiin, jotka täyttävät terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen liitteessä mainittujen sopimusten kriminalisointivelvoitteet. Näin pyritään välttämään blankorangaistussäännöksille ominaista viittaustekniikkaa.

Pykälän 1 momentissa mainitut teot ovat rangaistavia terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen liitteessä mainittujen Suomea sitovien kansainvälisten terrorisminvastaisten yleissopimusten nojalla. 1 momentti täyttää näin yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen a kohdan kriminalisointivelvoitteen. Momentin mukaan rangaistavaa olisi siinä mainittujen rikosten rahoittaminen ilman, että niihin liittyy yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettua rangaistavuudelle asetettua lisäedellytystä. 1 momentin 1 kohdassa viitataan suoraan rikoslain pykälään ilman, että niiden soveltamisalaa rajataan viittauksella yleissopimuksen liitteessä mainittuihin sopimuksiin. Koh-

dassa viitatus rikoslain säännökset ovat soveltamisalaltaan joiltakin osin laajempia kuin yleissopimuksen liitteessä mainittuihin sopimuksiin sisältyvät kriminalisointivelvoitteet. Tältä osin pykälän 1 momentin 1 kohdassa ulotetaan terrorismin rahoittamisen kriminalisointi jonkin verran laajemmalle kuin mitä yleissopimuksen kriminalisointivelvoite edellyttää.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi panttivangin ottamisen, tuhotyön, liikennetuhotyön, törkeän tuhotyön, aluksen kaappauksen sekä yleisvaarallisen rikoksen valmistelun rahoittaminen. Panttivangin ottamisesta säädetään rikoslain 25 luvun 4 §:ssä. Panttivangin ottamista koskeva säännös lisättiin rikoslakiin panttivankien ottamista vastaan tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä (SopS 38/1983; HE 55/1982 vp). Liikennetuhotyötä koskevan säännöksen (34 luvun 2 §) sekä törkeää tuhotyötä koskevan säännöksen (34 luvun 3 §) sisällyttäminen 1 kohtaan perustuu siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivaltekojen ehkäisemistä koskevaan lisäpöytäkirjaan (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen (SopS 11/1999) sekä mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan pöytäkirjaan (SopS 44/2000). Tuhotyötä (34 luvun 1 §) sekä törkeää tuhotyötä (34 luvun 3 §) koskee lisäksi terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus (HE 231/2001 vp). Aluksen kaappausta koskevan säännöksen (34 luvun 11 §) sisällyttäminen ehdotettuun 1 kohtaan perustuu ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen (SopS 62/1971) sekä edellä mainittuihin merenkulun turvallisuutta ja kiinteitä lauttoja koskeviin yleissopimuksiin. Aluksen kaappausta koskeva säännös perustuu sopimusten voimaansaattamisen edellyttämiin lainsäädäntötoimiin (HE 71/1971 vp; HE 94/1993 vp, s. 130, HE 106/1998 vp; HE 152/1999 vp). Yleisvaarallisen rikoksen val-

mistelun (34 luvun 9 §) rahoittamisen kriminalisointia edellyttävät siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus, mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva pöytäkirja sekä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva yleissopimus.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin ydinaineisiin liittyvien terroritekojen rahoittaminen rangaistavaksi. Kohdan sisällyttäminen terrorismin rahoittamisen kieltävään säännökseen on seurausta ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevia toimia koskevasta yleissopimuksesta (SopS 72/1989). Rahoittamisen kohteena oleva teko voi olla rikoslain 34 luvun 6 §:ssä rangaistavaksi säädetty ydinräjähdერიkos, 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty terveyden vaarantaminen ydinainetta käyttäen, 34 luvun 5 §:n mukainen törkeä terveyden vaarantaminen tai ydinenergiain 72 §:n mukainen luvaton ydinenergian käyttö tai ydinenergiain rikkominen. Rangaistavaa on myös muun ydinaineeseen kohdistuvan rikoksen rahoittaminen. Tällaisen rahoitettavan teon tulee olla ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevan yleissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettu rikos, esimerkiksi ydinainevarkaus tai -ryöstö tai uhkaus käyttää ydinainetta kuoleman tai vakavan vamman taikka huomattavan omaisuusvahingon tuottamiseksi. 2 kohdan osalta joudutaan rangaistavan käyttäytymisen alan rajaamiseksi viittaamaan mainittuun yleissopimukseen. Ydinenergiain rangaistussäännökset on tarkoitus rikoslain 44 luvun uudistamisen yhteydessä siirtää rikoslakiin (HE 17/2001 vp).

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin kansainvälistä suojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvista henkeen ja terveyteen tai henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvista rikoksista. Kohta perustuu kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevaan yleissopimukseen (SopS 63/1978). Sopimuksen 1 artiklan mukaan kansainvälistä suojelua nauttivat a) valtion päämies, mukaan luettuina kollektiivisen valtiojohdon jäsenet, pääministeri ja ulkoasiainministeri

heidän oleskellessaan vieraassa valtiossa sekä heidän mukanaan seuraavat perheenjäsenensä ja b) valtion tai kansainvälisen järjestön edustaja tai virkamies, joka nauttii kansainvälisen oikeuden mukaista erityistä suojelua sekä heidän perheenjäsenensä. Myös 3 kohdan osalta viittaus yleissopimukseen on seurausta rangaistavan käyttäytymisen alan rajaamisesta terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen velvoitteiden mukaiseksi.

Ehdotetun pykälän mukaan rangaistavaa olisi suoraan tai välillisesti tapahtuva varojen antaminen tai kerääminen, kun rahoittajan tarkoituksena on, että varat käytetään tai tullaan käyttämään kokonaan tai osittain momentissa mainitun rikoksen tekemistä varten. Rangaistavaa olisi myöskin varojen antaminen tai kerääminen tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan tai tullaan rahoittamaan momentissa mainittua rikosta. Rangaistavaa ei näin olisi esimerkiksi varojen luovuttaminen humanitäärisen keräykseen, jolla rahoitetaan kehitystä alueella, jolla oletetun terroristiryhmän epäillään toimivan. Terrorismin rahoittaminen edellyttää tietoisuutta siitä, että varat on tarkoitus käyttää yhden tai useamman terroriteon tekemistä varten. Rahoitusteon katsominen rikokseksi ei kuitenkaan edellytä, että varat on tosiasiallisesti käytetty tällaisen teon tekemiseen.

Välillisenä varojen antamisena tai keräämisena rangaistavaksi voisi tulla esimerkiksi varojen antaminen toiselle tietoisena siitä, että tämä tulee luovuttamaan ne kolmannelle taholle, jonka on tarkoitus toteuttaa ehdotetussa 9b §:ssä mainittu teko. Teon rangaistavuus ei myöskään edellytä, että varat on tosiasiallisesti käytetty 9b §:ssä tarkoitettujen rikosten tekemiseen, mikä korostaa terrorismin rahoittamisen luonnetta valmistelun tyyppisenä, moitittavuudeltaan itsenäisenä tekona. Tältä osin ehdotus vastaa yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaletta.

Varojen antamisella tarkoitetaan esimerkiksi omien rahojen antamista terroritekoja tekeväälle henkilölle tai yhteisölle. Varojen kerääminen voi sen sijaan olla suoranaista varainkeruuta esimerkiksi keräyksen järjestämällä. Varojen asettaminen terroritekoja tekevien saataville olisi tämän lisäksi rangaistavaa säännöstelyrikosta koskevan rikos-

lain 46 luvun 1 §:n säännöksen perusteella.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi varojen määritelmää. Ilmaisu 'varat' on nyky-yhteiskunnassa siinä määrin vakiintunut, että määritelmää ei tarvita. Lähtökohtana voidaan yleissopimuksen 1 artiklan mukaisesti pitää sitä, että sillä tarkoitetaan kaikenlaista omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa. Omaisuus voi olla aineellista tai aineetonta taikka irtainta tai kiinteää.

Terrorismin rahoittamisen rangaistusasteikko olisi vankeutta neljästä kuukaudesta kahdeksaan vuoteen. Laaja asteikko on tarpeellinen siksi, että ehdotetun tunnusmerkistön mukainen teko voidaan toteuttaa hyvin monella eri tavalla sekä moitittavuudeltaan hyvin eriasteisilla teoilla. Myös Euroopan unionin terrorismin torjumista koskeva puitte päätös vaikuttaa ehdotettuun enimmäisrangaistukseen. Asteikon alapäässä olevat teot olisivat tyypillisimmillään omien varojen pienimuotoista mutta tahallista antamista terroritekoja tekeville tahoille. Jos terrorismin rahoittamisen katsotaan olevan luonteeltaan kokonaisuutena arvostellen törkeää ja niin laajamittaista, että voitaisiin soveltaa rangaistusasteikon yläpäässä, lähestytään tilannetta, jossa terrorismin rahoittaminen lähenee osallisuutta rikokseen. Tällöin rahoittamisen voisi katsoa kokonaisuutena arvioiden olevan sellainen olennainen osa itse terroriteon täytäntöönpanosta, että rahoittajan suhde tekoon lähenee tekijäkumppanuutta. Terrorismin rahoittamisen rangaistuksen mittaamisessa tulee myös ottaa huomioon rahoitettavan teon rangaistusuhka sekä se, että terrorismin rahoittamisesta seuraava rangaistus on oikeassa suhteessa rahoitettavasta teosta mahdollisesti seuraavaan rangaistukseen. Rangaistuksen mittaamisessa suuntaa-antavana voidaan pitää avunantoa koskevaa rikoslain 5 luvun 3 §:ää, jonka mukaan avunanto on rangaistuksen vähentämisperuste ja lähtökohtana avunannon rankaisemisessa on pääteon rangaistusasteikko.

Terrorismin rahoittamisen ehdotettuun kriminalisointiin ei sisälly teon törkeää tai lievää tekemuotoa. Sen sijaan rangaistusasteikkoa ehdotetaan laajaksi. Lievien tekemuotojen osalta voidaan soveltaa rikoslain 3 luvun 5 §:ssä säädettyjä mahdollisuuksia tuomita asteikko alittaen tai jättää rangais-

tukseen tuomitsematta.

Pykälän 2 momentin mukaan rangaistavaa olisi suora tai välillinen varojen antaminen tai kerääminen, kun tekijä tarkoittaa, että niillä rahoitetaan, tai on tietoinen siitä, että niillä rahoitetaan murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, terveyden vaarantamista tai törkeää terveyden vaarantamista, jonka tarkoituksena on pakottaa hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä taikka aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa. Momentissa mainitut rikokset vastaavat yleissopimuksessa mainittuja tekoja, joiden tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma. Terroriteko voi kohdistua koko väestöön tai pieneenkin väestön osaan, esimerkiksi tekemällä etnisen vähemmistön oleskelutilaan kohdistuva pommisku. 2 momentin mukaiset rahoitettavat teot eivät kuulu yleissopimuksen liitteessä mainittujen terrorisminvastaisten sopimusten soveltamisalaan eikä niitä ole näissä sopimuksissa määritelty. Tekojen terroristinen luonne ilmenee 2 momenttiin sisältyvästä rangaistavuudelle asetetusta lisäedellytyksestä. Momentti vastaa sisällöltään yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen b kohdan kriminalisointivelvoitetta.

Pykälän 3 momentin mukaan terrorismin rahoittamisen yritys olisi rangaistavaa. Tältä osin ehdotus vastaa yleissopimuksen 2 artiklan 4 kappaletta.

Terrorismin rahoittamiseen käytetyt varat voitaisiin tuomita valtiolle menetetyksi. Vuoden 2002 alussa tuli voimaan uusi rikoslain 10 luku (875/2001), joka koskee konfiskaatiota. Luvussa säädetään rikoksen tuottaman hyödyn, rikoksentekovälineen, rikoksen tuotteen ja rikoksen kohteen (rikosesineen) menettämisestä valtiolle.

13 §. Oikeushenkilön rangaistusvastuu. Yleissopimuksen 5 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat velvollisia ryhtymään valtiONSISÄISTEN oikeusperiaatteidensa mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta sen alueella oleva tai sen lainsäädännön mukaisesti perustettu oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, kun oikeushenkilön johtamisesta tai valvonnasta vastaava henkilö tekee yleissopimuksen 2 artiklassa mainitun rikoksen. Rikoslain 34 lukuun ehdotetaan tämän vuoksi

lisättäväksi uusi 13 §, jossa säädettäisiin oikeushenkilön rangaistusvastuusta. Jotta oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi tietyn rikoksen osalta kysymykseen, siitä on oltava nimenomainen säännös. Rikoslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö, jonka toiminnassa on tapahtunut rikos, voidaan virallisen syyttäjän vaatimuksesta tuomita yhteisösakkoon, jos se on rikoslaissa säädetty rikoksen seuraamukseksi.

3. Voimaantulo

Kansainvälisen terrorismin rahoituksen torjumisesta tehty kansainvälinen yleissopimus tulee 26 artiklansa mukaisesti voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kahdeskymmenestoinen ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Sopimuksen on nyt ratifioinut kaksikymmentäneljä valtiota, ja se tulee kansainvälisesti voimaan 10 huhtikuuta 2002.

Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kahdeskymmenestoinen ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kyseinen valtio on tallettanut ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

Ehdotettujen lakien voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Lait on tarkoitus säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun yleissopimus tulee voimaan Suomen osalta.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset veloitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen veloitteen määräykset siihen

katsomatta, onko määräys ristiriidassa tai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 38/2001 vp, PeVL 31/2001 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Edellä mainitun perustuslakivaliokunnan käytännön valossa sopimusluonnoksessa on useita määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

Perustuslain 8 §:ssä ilmaistun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Tämä merkitsee sitä, että rikoksina rangaistavat teot on määriteltävä eduskuntalaissa (PeVL 4/1998 vp). Näin ollen kriminalisointivelvoitteita sisältävät sopimuksen 2 ja 4 artikla kuuluvat lainsäädännön alaan. Koska sopimuksen 3 artikla rajoittaa muun muassa näitä kriminalisointivelvoitteita, myös se kuuluu lainsäädännön alaan. Sopimuksen 6 artikla puolestaan sisältää kriminalisointien soveltamiseen vaikuttavan kiellon hyväksyä sopimusta sovellettaessa siinä lueteltuja oikeuttamisperusteita ja kuuluu myös lainsäädännön alaan.

Perustuslakivaliokunta on katsonut laillisuusperiaatteesta seuraavan myös sen, että Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta on säädettävä lailla (PeVL 4/1998 vp). Näin ollen sopimusvaltion rikoslainsäädännön soveltamisalaa koskeva 7 artikla kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 5 artiklassa veloitetaan sopimusvaltio valtiosisäisten oikeusperiaatteidensa mukaisesti ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta myös oikeushenkilöt voidaan saattaa sopimuksessa tarkoitetuista teoista vastuuseen. Sopimuksen 8 artiklan 1 ja 2 kappale koskevat rikokseen käytettyjen varojen tunnistamista, havaitsemista, jäädyttämistä, takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokoisen omaisuus on turvattu. Näin ollen varojen takavarikosta ja konfiskaatiosta tulee säätää lailla. Yleensäkin 5 ja 8 artiklan kaltaiset rikosten paljastamiseen liittyviä pakkokeinoja sekä rikosten seuraamuksia koskevat sopimusmääräykset ovat sellaista yksilön oikeusasemaan vaikuttavaa sääntelyä, että siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lain tasolla. Sopimuksen 5 ja 8 ar-

tikla kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaan sopimusvaltio sitoutuu oman oikeusjärjestyksensä mukaisesti yhtäältä toteuttamaan tarvittavat tutkintatoimenpiteet ja toisaalta varmistamaan henkilön läsnäolon syytetoimia tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten. Vastaavasti sopimuksen 16 artiklan 2 kappaleessa oikeutetaan sopimusvaltio pitämään sinne toisesta sopimusvaltiosta 16 artiklan 1 kappaleen nojalla siirretty vapautensa menettäneenä. Edelleen 16 artiklan 3 kappaleessa rajoitetaan mahdollisuuksia asettaa artiklassa tarkoitettulla tavalla toiseen valtioon siirretty henkilö syytteen, pitää hänet vangittuna tai muutoin rajoittaa hänen vapauttaan. Sopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen ja 16 artiklan 3 kappaleen osalta kyse on sellaisista julkisen vallan käyttämisestä koskevista edellytyksistä, että niistä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Muiden mainittujen määräysten osalta kyse on perustuslain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettusta vapaudenriistosta, jota ei saa tehdä mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Sopimuksen 9 artiklan 1 ja 2 kappale sekä 16 artiklan 2 kappale kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan 3 kappale koskee rikoksesta epäillyn oikeuksia. Samantyyppinen, vaikkakin melko yleisluonteinen määräys on sopimuksen 17 artiklassa. Vapautensa menettäneen oikeudet turvataan perustuslain 7 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen mukaan lailla. Jos rikoksesta epäilty ei ole vapautensa menettäneenä, on kyse kuitenkin sellaisesta yksilön oikeusasemaan vaikuttavasta sääntelystä, joka on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan toteutettava lain tasolla. Mainitut sopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 ja 11 artikla sisältävät määräyksiä, joissa sopimusvaltion velvollisuudeksi asetetaan sen turvaaminen, että rikoksesta epäilty henkilö joko saatetaan kyseisessä sopimusvaltiossa syyteharkintamennettelyyn tai luovutetaan toiseen sopimusvaltioon tekijän rikosoikeudellisen vastuun tutkimiseksi siellä. Sopimuksen 13—15 artikla taas vaikuttavat muun muassa luovutusvelvollisuuden ulottuvuuteen. Sopimuksen 16 artik-

lan 1 kappaleen nojalla vangittuna oleva taikka rangaistusta suorittava henkilö voidaan siirtää toiseen sopimusvaltioon todistamista tai tunnistamista varten tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa edellyttäen, että henkilö itse tähän suostuu ja molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset pääsevät sopimukseen siirron ehdoista.

Sopimuksen 10 artiklan mukaisessa velvollisuudessa saattaa rikoksesta epäilty syyteharkintaan on kyse sellaisesta julkisen vallan käyttämisestä, että siitä tulee Suomessa säätää lain tasolla. Rikoksentekijän luovuttamista puolestaan koskee perustuslain 9 §. Sen 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Ulkomaalaisia taas koskee perustuslain 9 §:n 4 momentti, jonka mukaan heidän oikeudestaan tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Säännös sisältää viimeisessä virkkeessään kuitenkin ehdottoman luovutuskiellon, jos ulkomaalaista palautuksen vuoksi uhkasi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Näin ollen rikoksesta epäillyn luovuttamista ja siirtämistä koskevat sopimusmääräykset kuuluvat asiasisältönsä puolesta lainsäädännön alaan.

Joissakin sopimuksen artikloissa näyttäisi olevan kyse henkilötietoihin liittyvistä määräyksistä. Sopimuksen 9 artiklan 6 kappaleen mukaan sen sopimusvaltion, joka on ottanut henkilön säilöön saman artiklan nojalla, tulee ilmoittaa muun muassa tämän henkilöllisyys suoraan tai YK:n pääsihteerin välityksellä ainakin niille sopimusvaltioille, jotka ovat saattaneet kyseiset rikokset lainkäyttövaltaansa sopimuksen 7 artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisesti sekä artiklassa tarkemmin yksilöidylle muille sopimusvaltioille. Tällainen henkilötietojen luovuttamista koskeva määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 12 artikla sisältää yleisluonteisen ja samalla soveltamisalaltaan melko kattavan sopimusvaltiolle asetetun velvollisuuden avustaa toista sopimusvaltiota sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä. Sisällöllisesti artiklan määräykset näyttävät koskevan lähinnä tietojenvaih-

toa. Artiklan 2 kappaleessa mainitaan nimenomaisesti, että pankkialaisuus ei voi olla peruste kieltäytyä artiklan mukaisen avun antamisesta. Lisäksi artiklan 3 kappaleessa asetetaan tietoja saanutta valtiota koskeva kiello käyttäa tietoja tai todisteita muuhun tutkintaan, syytteesen tai oikeudenkäyntiin kuin siihen, joka pyynnössä on mainittu. Tällaiset artiklan 2 ja 3 kappaleessa olevat oikeusapua koskevat velvoitteet kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Niin ikään vaikuttaa ilmeiseltä, että artiklan mukainen yhteistyö voi velvoittaa myös henkilötietojen luovuttamiseen, mistä osaltaan myös johtuu velvoitteiden kuuluminen lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 18 artikla sisältää sopimusvaltioihin kohdistuvan yhteistyövelvoitteen sopimusluonnoksessa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi. Tarvittaessa – joskin oman harkintansa mukaan – sopimusvaltion tulee mukauttaa myös lainsäädäntöään. Erityisesti on artiklan 1 kappaleen a kohdassa mainittu valtion toimenpiteet sellaisten alueellaan olevien henkilöiden ja järjestöjen laitoman toiminnan kieltämiseksi, jotka tietoisesti kannustavat tai yllyttävät 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, järjestävät niitä tai ovat osallisina niihin. Artiklan 1 kappaleen b kohdassa mainitaan toimenpiteet, joilla veloitetaan rahoituslaitokset ja muut varainsiirron kanssa tekemisissä olevat tahot tehokkaiisiin toimiin asiakkaiden tunnistamiseksi ja epätavallisten tai epäilyttävien varainsiirtojen ilmoittamiseksi. Artiklan 3 kappale sisältää yhteistyövelvoitteen, jonka yleisenä sisältönä on täsmällisten ja varmennettujen tietojen vaihtaminen. Yksityiskohtaisemmin kyse on avustamisesta muun muassa rikoksesta epäiltyjen henkilöllisyyden selvittämisessä. Artikla sisältää mainituilta osiltaan melko täsmällisiä yhteistyövelvoitteita, joiden toteuttaminen on Suomessa mahdollista vain lain nojalla. Artikla kuuluu mainituilta osiltaan lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 24 artiklassa on riitaisuuksien ratkaisemista koskeva määräys. Artiklan 1 kappaleen mukaan kahden tai useamman sopimusvaltion välinen riita, joka koskee yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja jota ei voida kohtuullisessa ajassa ratkaista neuvotteluin, saatetaan välimiesmenettelyyn jonkin riidan osapuolen pyynnöstä.

Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, jokainen riidan osapuoli voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Ottaen huomioon kyseessä olevan sopimuksen sisällön tällainen riitojenratkaisumenettely saattaa koskea lukuisia lainsäädännön alaan kuuluvia asioita. Riitojenratkaisumenettelyn tulos on jäsenvaltioita sitova. Tällainen määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 1 artikla sisältää määritelmät. Yleissopimuksen suhde kansallisen lainsäädännön mukaiseen rikosoikeudelliseen lainkäyttövaltaan määritellään 7 artiklan 6 kappaleessa. Sopimusvaltioiden kesken tehtyjä luovutus sopimuksia koskee 11 artiklan 5 kappale, jonka mukaan 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskevat sopimukset katsotaan muutetuiksi sopimusvaltioiden välillä siinä määrin kuin ne ovat ristiriidassa nyt kyseessä olevan yleissopimuksen kanssa. Edelleen 12 artiklan 5 kappaleessa järjestetään yleissopimuksen suhde muun muassa sopimusvaltioiden kesken voimassa oleviin oikeusapusopimuksiin. Yleissopimuksen 21 artiklassa järjestetään yleissopimuksen suhde valtioilla ja yksityisillä kansainvälisen oikeuden, erityisesti YK:n peruskirjan päämäärien, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muiden asiaan liittyvien yleissopimusten mukaan oleviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Yleissopimuksen 22 artiklassa määrätään sopimusmääräysten suhteesta toisen sopimusvaltion täysivaltaisuuteen. Tällaiset määräykset, jotka välillisesti vaikuttavat aineellisten sopimusmääräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat lainsäädännön alaan (ks. PeVL 6/2001 vp).

Joidenkin yleissopimuksen liitteessä mainittujen terrorisminvastaisten sopimusten kriminalisointivelvoitteet on saatettu osaksi Suomen oikeutta siten, että rikoslainsäädäntö on etukäteen saatettu sopimuksen mukaiseksi, mikä on katsottu niin sanotuksi asiasisältöiseksi voimaansaattamiseksi. Tällöin sopimuksen määräyksille ei ole pyydetty myöskään eduskunnan suostumusta. Näin on menetelty liitteessä lueteltujen sopimusten numero 1, 2, 4 ja 5 osalta. Näiden sopimusten ratifioiminen on kuitenkin valmisteltu aika-

na, jolloin eduskunnan perustuslakivaliokunta ei ollut vielä vakiinnuttanut nykyistä tulkintaa siitä, millaiset sopimusmääräykset ovat lainsäädännön alaan kuuluvia. Tästä johtuu, että eduskunta ei ole antanut hyväksymistään kaikkien sopimusluonnoksen liitteessä mainittujen sopimusten sisältämiin lainsäädännön alaan kuuluviin määräyksiin sitoutumiseen. Yleissopimuksen 2 artiklan kuullaessa lainsäädännön alaan voidaan eduskunnan nyt esillä olevalle sopimukselle antaman hyväksymisen katsoa muuttavan myös liitteessä mainittujen yleissopimusten soveltamisalaan kuuluvien ja niissä määriteltyjen kriminalisointivelvoitteiden asemaa säädöshierarkiassa. Hyväksymisen jälkeen niidenkin voidaan katsoa olevan voimassa lain tasoisina.

Yleissopimus ei koske Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä tarkoitettuja asioita eikä sen voimaansaattaminen edellytä Ahvenanmaan maakunnan myötävaikutusta.

5. Käsittelyjärjestys

Yleissopimuksen käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä sopimusmääräyksiä ovat luovuttamista koskeva yleissopimuksen 11 artikla, vangittuna olevan tai rangaistustaan suorittavan henkilön siirtämistä koskeva 16 artikla ja yhteistyövelvoitteita sisältävä 18 artikla.

Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaa-laista ei saa luovuttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Jos nämä perustuslaissa säädetty kiellet estävät yksittäistapauksessa henkilön luovuttamisen, Suomi täyttää sopimusvelvoitteensa saattamalla asian yleissopimuksen 10 artiklan mukaisesti syyttämistä varten toimivaltaisten viranomaisensa käsiteltäväksi. Yleissopimuksesta ei siten voida katsoa seuraavan velvollisuutta luovuttaa Suomen kansalaista tai ulkomaa-laista toiseen maahan perustuslain säännösten vastaisesti, eivätkä sen 11 artiklan määräykset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ole ristiriidassa perustuslain 9 §:n 3

ja 4 momenttien kanssa (PeVL 7/2002 vp). Koska vangittuna olevan tai rangaistustaan suorittavan siirtäminen edellyttää 16 artiklan 1 kappaleen a alakohdan mukaan asianomaisen henkilön suostumusta, myöskään tämä sopimusmääräys ei ole ristiriidassa perustuslain kanssa.

Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen a alakohdan mukaan sopimusvaltiot toimivat yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi artiklassa tarkemmin kuvatuin tavoin. Artiklan 1 kappaleen a alakohdan loppuosan mukaan artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin kuuluvat myös toimenpiteet sellaisten valtion alueella olevien "henkilöiden ja järjestöjen laittoman toiminnan kieltämiseksi, jotka tietoisesti kannustavat tai yllyttävät 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, järjestävät niitä tai ovat osallisina niihin".

Viime kädessä 18 artiklan 1 kappaleen a alakohdan sisältämän sopimusvelvoitteen noudattaminen saattanee johtaa yhdistyksen lakkauttamiseen tai ainakin väliaikaiseen toimintakieltoon. Tämän vuoksi määräys on merkityksellinen perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvatus yhdistymisvapauden kannalta. Yhdistymisvapautteen kuuluu muun muassa oikeus perustaa yhdistys, kuulua siihen ja osallistua yhdistyksen toimintaan.

Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen a alakohdan arvioinnin lähtökohtana voidaan pitää sitä, että yleissopimuksen kattamissa teoissa on kyse varsin vakavan rikollisuuden rahoittamisesta. Kriminalisointivelvoitteen alaiset teot on myös pyritty kuvaamaan 2 artiklan 1 kappaleen a ja b alakohdassa. Saman artiklan 4 kappaleen mukaan yritys on sopimuksen mukaan rangaistava. Edelleen artiklan 5 kappaleen a ja b alakohdan mukaan kriminalisointivelvoite koskee myös osallisuutta ja yllytystyyppistä toimintaa. Saman kappaleen c alakohdan mukaan sopimusvaltiot ovat velvollisia kriminalisoimaan myös muun vaikuttamisen yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan artiklan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisellekin myötävaikuttamiselle on kuitenkin kyseisessä alakohdassa asetettu edellytykset, joiden mukaan vaikuttamisen tulee olla tahallista ja sidottua tiettyyn tarkoitukseen tai sen tulee ai-

nakin tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä kyseinen rikos.

Yhdistyksen lakkauttaminen ja sen toiminnan väliaikainen kieltäminen ovat viranomaisten käytettävissä olevia keinoja, jotka jyrkimmin koskevat yhdistyksen oikeutta harjoittaa toimintaansa viranomaisten siihen puuttumatta (PeVL 6/1988 vp). Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, että kriminalisoidun toiminnan harjoittamisessa ei yleensä ole kysymys perustuslain 13 §:ssä turvatun yhdistymisvapauden käyttämisestä (PeVL 10/2000 vp). Toisaalta yleissopimuksessa tarkoitettun järjestön osalta kyse saattaa olla myös sellaisesta toiminnasta, jota ei ole säädetty rangaistavaksi mutta joka kuitenkin on lainvastaista. Molemmissa tapauksissa saattavat tulla sovellettaviksi yhdistyslain (503/1989) 43 ja 44 §:n säännökset. Yhdistyslain 43 §:n mukaan yhdistys voidaan lakkauttaa, jos se muun muassa toimii olennaisesti vastoin lakia. Väliaikaisen toimintakiellon asettaminen taas tulee yhdistyslain 44 §:n mukaan kyseeseen, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii vastoin 43 §:n 1 momentin säännöksiä.

Yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleen a alakohdassa tarkoitetaan tapauksia, joissa yhdistys toiminnallaan kannustaa yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin vakaviin rikoksiin tai yllyttää niihin, järjestää tällaisia rikoksia tai on osallisena niihin. Kyseiset rikokset tarkoittavat tässä tapauksessa liitteesä

luetelluissa sopimuksissa tarkemmin yksilöityjen tai 2 artiklan 1 kappaleen b alakohdassa kuvattujen vakavien rikosten taloudellista tukemista vähintäänkin tietoisena taloudellisen tuen käyttämisen tarkoituksesta. Yleissopimuksesta johtuvaa velvollisuutta tällaisten yhdistysten toiminnan kieltämiseen ei voitane pitää yhdistymisvapauden kannalta ongelmallisena.

Yleissopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, eikä esitykseen sisältyvä lakiehdotus koske perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yleissopimus voidaan näin ollen hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaki voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 9 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn kansainvälisen terrorismin rahoituksen torjumista koskevan yleissopimuksen.

Koska yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****kansainvälisen terrorismin rahoituksen torjumisesta tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön
alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
New Yorkissa 9 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn kansainvälisen terrorismin rahoitusta koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Oikeusministeriö päättää yleissopimuksen 16 artiklan mukaisesta väliaikaisesta siirtämisestä ja voi tehdä 16 artiklan mukaisen pyynnön toiselle sopimusvaltiolle.

3 §
Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

4 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.**Laki****rikoslain 34 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 34 lukuun, sellaisena kuin se on laissa 578/1995, uusi 9b ja 13 § seuraavasti:

34 luku
Yleisvaarallisista rikoksista

9 b §

Terrorismin rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan

1) panttivangin ottamista, tuhotyötä, liikennetuhotyötä, törkeää tuhotyötä, aluksen kaappausta, yleisvaarallisen rikoksen valmistelua,

2) sellaista ydinräjähdერიkosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista, luvatonta ydinenergian käyttöä, ydinenergiain rikkomista tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä ydinaineiden turva-

järjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena tai

3) murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa, ihmisryöstöä, panttivangin ottamista tai törkeää julkisrauhan rikkomista tai niillä uhkaamista, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978),

on tuomittava terrorismin rahoittamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan murhaa, tappoa,

surmaa, törkeää pahoinpitelyä, terveyden vaarantamista tai törkeää terveyden vaarantamista, jonka tarkoituksena on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakottaa valtion hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä.

Yritys on rangaistava.

13 §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Terrorismin rahoittamiseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 5 päivänä huhtikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Liite 1

**KANSAINVÄLINEN TERRORISMIN
RAHOITUKSEN VASTAINEN**

YLEISSOPIMUS

Johdanto

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot, jotka

pitävät mielessä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärät ja periaatteet, jotka koskevat kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä ja valtioiden välisen hyvän naapurisuuden, ystävällisten suhteiden ja yhteistyön edistämistä,

ovat vakavasti huolissaan terroritekojen maailmanlaajuisesta leviämisestä niiden kaikissa ilmenemismuodoissa,

palauttavat mieleen Yhdistyneiden Kansakuntien 50-vuotisjuhlan yhteydessä annetun julistuksen, joka sisältyy yleiskokouksen 24 päivänä lokakuuta 1995 antamaan päätöslauselmaan 50/6,

palauttavat myös mieleen kaikki merkittävät asiaa koskevat yleiskokouksen päätöslauselmat, mukaan luettuna 9 päivänä joulukuuta 1994 annettu päätöslauselma 49/60 ja sen liite, joka sisältää kansainvälisen terrorismin poistamiseen liittyviä toimenpiteitä koskevan julistuksen, jossa Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltiot juhlallisesti vahvistavat tuomitsevansa varauksetta kaikki terroriteot, -menetelmät ja -käytännöt rikollisina ja oikeuttamattomina teko paikasta ja tekijästä riippumatta, mukaan luettuna sellaiset terroriteot, jotka vaarantavat valtioiden ja kansojen väliset ystävälliset suhteet ja uhkaavat valtioiden alueellista koskemattomuutta ja turvallisuutta,

toteavat, että kansainvälisen terrorismin poistamiseen tarkoitettuja toimenpiteitä koskevassa julistuksessa kannustetaan valtioita myös tutkimaan kiireellisesti olemassa olevien terrorismin kaikkien ilmenemis-

**INTERNATIONAL
CONVENTION**

**FOR THE SUPPRESSION
OF THE FINANCING
OF TERRORISM**

**UNITED NATIONS
1999**

Preamble

The States Parties to this Convention,

Bearing in mind the purposes and principles of the Charter of the United Nations concerning the maintenance of international peace and security and the promotion of good-neighbourliness and friendly relations and cooperation among States,

Deeply concerned about the worldwide escalation of acts of terrorism in all its forms and manifestations,

Recalling the Declaration on the Occasion of the Fiftieth Anniversary of the United Nations, contained in General Assembly resolution 50/6 of 24 October 1995,

Recalling also all the relevant General Assembly resolutions on the matter, including resolution 49/60 of 9 December 1994 and its annex on the Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism, in which the States Members of the United Nations solemnly reaffirmed their unequivocal condemnation of all acts, methods and practices of terrorism as criminal and unjustifiable, wherever and by whomsoever committed, including those which jeopardize the friendly relations among States and peoples and threaten the territorial integrity and security of States,

Noting that the Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism also encouraged States to review urgently the scope of the existing international legal provisions on the prevention, repression and

muotojen ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevien kansainvälisen oikeuden määräysten soveltamisala varmistaa, että oikeussäännöt kattavat kaikki asian näkökohdat,

palauttavat mieleen yleiskokouksen 17 päivänä joulukuuta 1996 antaman päätöslauselman (51/210) 3 kappaleen f kohdan, jossa yleiskokous kehottaa kaikkia valtioita ryhtymään asianmukaisiin valtiosisäisiin toimenpiteisiin ehkäistäkseen terroristien ja terroristijärjestöjen toiminnan rahoittamista ja toteuttaakseen vastatoimenpiteitä riippumatta siitä, onko tällainen rahoitus suoraa vai välitetäänkö se sellaisten järjestöjen kautta, joilla on tai jotka väittävät omaavansa hyväntekeväisyyteen liittyviä, yhteiskunnallisia tai kulttuurisia päämääriä tai jotka myös osallistuvat laittomaan toimintaan, kuten laitton asekauppa, huumekauppa ja laitton liiketoiminta, mukaan luettuna ihmisten hyväksikäyttö terroritoiminnan rahoittamiseksi, ja erityisesti kehottaa valtioita tarvittaessa harkitsemaan sääntelytoimenpiteitä ehkäistäkseen varojen siirtämistä ja ryhtyäkö vastatoimenpiteisiin, kun näitä varoja epäillään käytettävän terrorismia varten, häiritsemättä kuitenkaan millään tavalla laillisten pääomasiirtojen vapautta, sekä tehostamaan tietojenvaihtoa tällaisten varojen kansainvälisistä siirroista,

palauttavat myös mieleen yleiskokouksen 15 päivänä joulukuuta 1997 antaman päätöslauselman 52/165, jossa yleiskokous kehottaa valtioita harkitsemaan erityisesti sen 17 päivänä joulukuuta 1996 antaman päätöslauselman (51/210) 3 kappaleen a-f kohdassa mainittujen toimenpiteiden täytäntöönpanoa,

palauttavat edelleen mieleen yleiskokouksen 8 päivänä joulukuuta 1998 antaman päätöslauselman 53/108, jossa yleiskokous päätti, että yleiskokouksen 17 päivänä joulukuuta 1996 antamalla päätöslauselmalla 51/210 perustetun väliaikaisen komitean tulisi laatia luonnos kansainväliseksi terrorismin rahoituksen vastaiseksi yleissopimukseksi, joka täydentäisi olemassa olevia asiaan liittyviä kansainvälisiä asiakirjoja,

katsovat, että terrorismin rahoitus on vakava huolenaihe koko kansainväliselle yhteisölle,

elimination of terrorism in all its forms and manifestations, with the aim of ensuring that there is a comprehensive legal framework covering all aspects of the matter,

Recalling General Assembly resolution 51/210 of 17 December 1996, paragraph 3, subparagraph (f), in which the Assembly called upon all States to take steps to prevent and counteract, through appropriate domestic measures, the financing of terrorists and terrorist organizations, whether such financing is direct or indirect through organizations which also have or claim to have charitable, social or cultural goals or which are also engaged in unlawful activities such as illicit arms trafficking, drug dealing and racketeering, including the exploitation of persons for purposes of funding terrorist activities, and in particular to consider, where appropriate, adopting regulatory measures to prevent and counteract movements of funds suspected to be intended for terrorist purposes without impeding in any way the freedom of legitimate capital movements and to intensify the exchange of information concerning international movements of such funds,

Recalling also General Assembly resolution 52/165 of 15 December 1997, in which the Assembly called upon States to consider, in particular, the implementation of the measures set out in paragraphs 3 (a) to (f) of its resolution 51/210 of 17 December 1996,

Recalling further General Assembly resolution 53/108 of 8 December 1998, in which the Assembly decided that the Ad Hoc Committee established by General Assembly resolution 51/210 of 17 December 1996 should elaborate a draft international convention for the suppression of terrorist financing to supplement related existing international instruments,

Considering that the financing of terrorism is a matter of grave concern to the international community as a whole,

toteavat, että kansainvälisten terroritekojen lukumäärä ja vakavuus riippuu rahoituksesta, jota terroristeilla on mahdollisuus saada,

toteavat myös, että olemassa olevat monenväliset sopimukset eivät sisällä tällaista rahoitusta koskevia nimenomaisia määräyksiä,

ovat vakuuttuneita tarpeesta kiireellisesti edistää valtioiden kansainvälistä yhteistyötä tehokkaiden toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa terrorismin rahoituksen ehkäisemiseksi, sekä tällaisen rahoituksen torjumiseksi siihen syyllistyneiden henkilöiden syyttämisen ja rankaisemisen avulla, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa:

1. "Varat" tarkoittavat kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sen hankintatavasta riippumatta, sekä kaikenlaisia oikeudellisia asiakirjoja, mukaan luettuna sähköiset tai digitaaliset asiakirjat, jotka todistavat tällaiseen varallisuuteen liittyvän omistusoikeuden tai edun, mukaan luettuna, ei kuitenkaan yksinomaan pankkiluotot, matkashekit, pankkishekit, maksumääräykset, osakkeet, takuut, velkakirjat, asetteet ja remburssit.

2. "Valtion laitos" tarkoittaa pysyvää tai väliaikaista laitosta tai kuljetusvälineitä, joita valtion edustajat, hallituksen jäsenet, lainsäädäntäelimet tai tuomioistuimet, valtion virkamiehet tai työntekijät, muut viranomaiset tai yksiköt taikka hallitustenvälisten järjestöjen työntekijät tai virkamiehet käyttävät tai joita heillä on käytettävissään virkatehtäviään suorittaessaan.

3. "Tuotto" tarkoittaa varoja, jotka on saatu suoraan tai välillisesti 2 artiklassa mainitun rikoksen teon kautta.

2 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitettuun rikokseen syyllistyy henkilö, joka suoraan tai välillisesti, ja laittomasti ja tahallisesti antaa tai kerää varoja millä tahansa keinoin, ja tarkoittaa ne käytettäväksi tai on tietoinen siitä, että ne käytetään kokonaan tai osit-

Noting that the number and seriousness of acts of international terrorism depend on the financing that terrorists may obtain,

Noting also that existing multilateral legal instruments do not expressly address such financing,

Being convinced of the urgent need to enhance international cooperation among States in devising and adopting effective measures for the prevention of the financing of terrorism, as well as for its suppression through the prosecution and punishment of its perpetrators,

Have agreed as follows:

Article 1

For the purposes of this Convention:

1. Funds means assets of every kind, whether tangible or intangible, movable or immovable, however acquired, and legal documents or instruments in any form, including electronic or digital, evidencing title to, or interest in, such assets, including, but not limited to, bank credits, travellers cheques, bank cheques, money orders, shares, securities, bonds, drafts, letters of credit.

2. A State or governmental facility means any permanent or temporary facility or conveyance that is used or occupied by representatives of a State, members of Government, the legislature or the judiciary or by officials or employees of a State or any other public authority or entity or by employees or officials of an intergovernmental organization in connection with their official duties.

3. Proceeds means any funds derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence set forth in article 2.

Article 2

1. Any person commits an offence within the meaning of this Convention if that person by any means, directly or indirectly, unlawfully and wilfully, provides or collects funds with the intention that they should be used or in the knowledge that

tain:

a) sellaista tekoa varten, joka on jonkin tämän yleissopimuksen liitteessä mainitun sopimuksen soveltamisalaan kuuluva ja sellaisessa sopimuksessa määritelty rikos; tai

b) sellaista muuta tekoa varten, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma siviilihenkilölle tai muulle henkilölle, joka ei aktiivisesti osallistu aseelliseen selkkaukseen liittyviin vihollisuuksiin, kun tämä teko on luonteeltaan tai asiayhteydeltään sellainen, että sen päämääränä on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakottaa hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä.

2. a) Tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa sopimusvaltio, joka ei ole jonkin tämän artiklan 1 kappaleen a kohdassa tarkoitettussa liitteessä mainitun sopimuksen sopimuspuoli, voi antaa selityksen, jonka mukaan tämän liitteessä mainitun sopimuksen ei katsota sisältyvän liitteeseen, kun tätä yleissopimusta sovelletaan kyseiseen sopimuspuoleen. Selityksen voimassaolo päättyy heti, kun mainittu sopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta ja tämä sopimusvaltio ilmoittaa asiasta tallettajalle;

b) Kun sopimusvaltio ei enää ole jonkin liitteessä mainitun sopimuksen sopimuspuoli, se voi antaa tämän artiklan mukaisen selityksen kyseisen sopimuksen osalta.

3. Teon katsominen 1 kappaleessa tarkoitetuksi rikokseksi ei edellytä, että varat on tosiasiaassa käytetty 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen.

4. Rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka yrittää tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua rikosta.

5. Rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka:

a) on tekijäkumppanina tämän artiklan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettussa rikoksessa;

b) järjestää tai käskee muita tekemään tämän artiklan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettua rikoksen;

c) myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan tämän artiklan 1 tai 4 kappaleeseen

they are to be used, in full or in part, in order to carry out:

(a) An act which constitutes an offence within the scope of and as defined in one of the treaties listed in the annex; or

(b) Any other act intended to cause death or serious bodily injury to a civilian, or to any other person not taking an active part in the hostilities in a situation of armed conflict, when the purpose of such act, by its nature or context, is to intimidate a population, or to compel a government or an international organization to do or to abstain from doing any act.

2. (a) On depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, a State Party which is not a party to a treaty listed in the annex may declare that, in the application of this Convention to the State Party, the treaty shall be deemed not to be included in the annex referred to in paragraph 1, subparagraph (a). The declaration shall cease to have effect as soon as the treaty enters into force for the State Party, which shall notify the depositary of this fact;

(b) When a State Party ceases to be a party to a treaty listed in the annex, it may make a declaration as provided for in this article, with respect to that treaty.

3. For an act to constitute an offence set forth in paragraph 1, it shall not be necessary that the funds were actually used to carry out an offence referred to in paragraph 1, subparagraphs (a) or (b).

4. Any person also commits an offence if that person attempts to commit an offence as set forth in paragraph 1 of this article.

5. Any person also commits an offence if that person:

(a) Participates as an accomplice in an offence as set forth in paragraph 1 or 4 of this article;

(b) Organizes or directs others to commit an offence as set forth in paragraph 1 or 4 of this article;

(c) Contributes to the commission of one or more offences as set forth in paragraphs

leessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisen myötävaikuttamisen tulee olla tahallista ja:

- i) sen tarkoituksena tulee olla rikollisen toiminnan tai ryhmän rikollisen päämäärän edistäminen, kun tällaiseen toimintaan tai päämäärään liittyy tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen rikosten tekeminen; tai
- ii) sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu rikos.

3 artikla

Tätä yleissopimusta ei sovelleta, kun rikos tehdään yhden valtion alueella, rikoksesta epäilty on kyseisen valtion kansalainen ja oleskelee kyseisen valtion alueella, eikä muulla valtiolla ole 7 artiklan 1 kappaleen tai 7 artiklan 2 kappaleen nojalla perusteita käyttää lainkäyttövaltaansa, lukuun ottamatta 12-18 artiklan määräyksiä, joita sovelletaan tarvittaessa näihin tapauksiin.

4 artikla

Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin:

- a) säätääkseen tämän yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten rangaistaviksi teoiksi valtiosisäisen lainsäädäntönsä nojalla;
- b) säätääkseen näille rikoksille asianmukaiset rangaistukset, joissa otetaan huomioon näiden rikosten vakavuus.

5 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin valtiosisäisten oikeusperiaatteidensa mukaisesti, jotta sen alueella oleva tai sen lainsäädännön mukaisesti perustettu oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, kun tämän oikeushenkilön johtamisesta tai valvonnasta vastaava henkilö tässä ominaisuudessa tekee 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten. Oikeushenkilön vastuu voi olla luonteeltaan rikosoikeudellista, siviilioikeudellista tai hallinto-oikeudellista vastuuta.

2. Oikeushenkilön vastuu syntyy rikosentekijöiden rikosoikeudellisesta vastuusta riippumatta.

3. Kukin sopimusvaltio varmistaa erityisesti, että tämän artiklan 1 kappaleen mu-

1 or 4 of this article by a group of persons acting with a common purpose. Such contribution shall be intentional and shall either:

(i) Be made with the aim of furthering the criminal activity or criminal purpose of the group, where such activity or purpose involves the commission of an offence as set forth in paragraph 1 of this article; or

(ii) Be made in the knowledge of the intention of the group to commit an offence as set forth in paragraph 1 of this article.

Article 3

This Convention shall not apply where the offence is committed within a single State, the alleged offender is a national of that State and is present in the territory of that State and no other State has a basis under article 7, paragraph 1, or article 7, paragraph 2, to exercise jurisdiction, except that the provisions of articles 12 to 18 shall, as appropriate, apply in those cases.

Article 4

Each State Party shall adopt such measures as may be necessary:

(a) To establish as criminal offences under its domestic law the offences set forth in article 2;

(b) To make those offences punishable by appropriate penalties which take into account the grave nature of the offences.

Article 5

1. Each State Party, in accordance with its domestic legal principles, shall take the necessary measures to enable a legal entity located in its territory or organized under its laws to be held liable when a person responsible for the management or control of that legal entity has, in that capacity, committed an offence set forth in article 2. Such liability may be criminal, civil or administrative.

2. Such liability is incurred without prejudice to the criminal liability of individuals having committed the offences.

3. Each State Party shall ensure, in par-

kaisesti vastuussa oleviin oikeushenkilöihin kohdistetaan tehokkaita, oikeassa suhteessa olevia ja rikoksia ehkäiseviä rikosoikeudellisia, siviilioikeudellisia tai hallinto-oikeudellisia seuraamuksia. Tällaisiin seuraamuksiin voi sisältyä rahallisia seuraamuksia.

6 artikla

Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, joihin sisältyy tarvittaessa lainsäädäntötoimenpiteitä, varmistaakseen, että tämän yleissopimuksen soveltamisalaa kuuluvat rikokset eivät missään olosuhteissa ole perusteltavissa poliittisilla, filosofisilla, ideologisilla, rotuun liittyvillä, etnisillä, uskonnollisilla tai muilla vastaavilla syillä.

7 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa, kun:

- a) rikos tehdään kyseisen valtion alueella;
- b) rikos tehdään kyseisen valtion lippua käyttävällä aluksella tai lentokoneessa, joka on rekisteröitynä kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti rikoksen tekoajankohtana;
- c) rikoksen tekee kyseisen valtion kansalainen.

2. Sopimusvaltio voi myös saattaa minkä tahansa sellaisen rikoksen lainkäyttövaltaansa, kun:

- a) rikos kohdistetaan kyseisen valtion kansalaiseen tai johtaa 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen kyseisen valtion alueella tai kohdistumiseen kyseisen valtion kansalaiseen;
- b) rikos kohdistetaan tai johtaa 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten kohdistumiseen kyseisen valtion ulkomailla olevaan valtion laitokseen, mukaan luettuna kyseisen valtion suurlähetystöt tai muut diplomaatti- tai konsulitilat;
- c) rikoksen tarkoituksena on pakottaa tai se johtaa 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettuun rikokseen, jonka avulla kyseinen valtio yritetään pakottaa suoritta-

ticular, that legal entities liable in accordance with paragraph 1 above are subject to effective, proportionate and dissuasive criminal, civil or administrative sanctions. Such sanctions may include monetary sanctions.

Article 6

Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, including, where appropriate, domestic legislation, to ensure that criminal acts within the scope of this Convention are under no circumstances justifiable by considerations of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious or other similar nature.

Article 7

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences set forth in article 2 when:

- (a) The offence is committed in the territory of that State;
- (b) The offence is committed on board a vessel flying the flag of that State or an aircraft registered under the laws of that State at the time the offence is committed;

(c) The offence is committed by a national of that State.

2. A State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:

- (a) The offence was directed towards or resulted in the carrying out of an offence referred to in article 2, paragraph 1, subparagraph (a) or (b), in the territory of or against a national of that State;
- (b) The offence was directed towards or resulted in the carrying out of an offence referred to in article 2, paragraph 1, subparagraph (a) or (b), against a State or government facility of that State abroad, including diplomatic or consular premises of that State;
- (c) The offence was directed towards or resulted in an offence referred to in article 2, paragraph 1, subparagraph (a) or (b),

maan tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä;

d) rikoksen on tehnyt kansalaisuudeton henkilö, jolla on kotipaikka kyseisen valtion alueella;

e) rikos tehdään lentokoneessa, jota kyseisen valtion hallitus käyttää.

3. Ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen kukin sopimusvaltio ilmoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille 2 kappaleen mukaisesta lainkäyttövallastaan. Kyseinen sopimusvaltio ilmoittaa välittömästi pääsihteerille mahdollisista muutoksista.

4. Kukin sopimusvaltio ryhtyy myös tarvittaviin toimenpiteisiin 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten saattamiseksi lainkäyttövaltaansa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on sen alueella, eikä se luovuta tätä henkilöä sellaiselle sopimusvaltiolle, joka on saattanut rikokset lainkäyttövaltaansa 1 tai 2 kappaleen mukaisesti.

5. Jos useampi kuin yksi sopimusvaltio katsoo, että 2 artiklassa tarkoitettu rikokset kuuluvat sen lainkäyttövaltaan, nämä sopimusvaltiot pyrkivät asianmukaisesti koordinoimaan toimenpiteitään, erityisesti syyttämisen edellytysten ja keskinäisen oikeusavun muotojen osalta.

6. Tämä yleissopimus ei sulje pois mitään kansallisen lainsäädännön mukaisesti harjoitettua rikosoikeudellista lainkäyttövaltaa.

8 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy asianmukaisiin toimenpiteisiin kansallisten oikeusperiaatteiden mukaisesti tunnistaakseen, havaitakseen ja jäädyttääkseen tai takavarikoidakseen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen käytetyt tai osoitetut varat ja tällaisten rikosten tuoton mahdollista menetyksi tuomitsemista varten.

2. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin kansallisten oikeusperiaatteiden mukaisesti, 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen käytettyjen tai osoitetujen varojen tai tällaisten rikosten tuoton

committed in an attempt to compel that State to do or abstain from doing any act;

(d) The offence is committed by a stateless person who has his or her habitual residence in the territory of that State;

(e) The offence is committed on board an aircraft which is operated by the Government of that State.

3. Upon ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, each State Party shall notify the Secretary-General of the United Nations of the jurisdiction it has established in accordance with paragraph 2. Should any change take place, the State Party concerned shall immediately notify the Secretary-General.

4. Each State Party shall likewise take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences set forth in article 2 in cases where the alleged offender is present in its territory and it does not extradite that person to any of the States Parties that have established their jurisdiction in accordance with paragraphs 1 or 2.

5. When more than one State Party claims jurisdiction over the offences set forth in article 2, the relevant States Parties shall strive to coordinate their actions appropriately, in particular concerning the conditions for prosecution and the modalities for mutual legal assistance.

6. Without prejudice to the norms of general international law, this Convention does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Article 8

1. Each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic legal principles, for the identification, detection and freezing or seizure of any funds used or allocated for the purpose of committing the offences set forth in article 2 as well as the proceeds derived from such offences, for purposes of possible forfeiture.

2. Each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic legal principles, for the forfeiture of funds used or allocated for the purpose of com-

menetetyksi tuomitsemista varten.

3. Kukin asiaan osallinen sopimusvaltio voi harkita sopimusten tekemistä tässä artiklassa tarkoitettujen menetetyksi tuomittujen varojen jakamisesta säännönmukaisesti tai tapauskohtaisesti muiden sopimusvaltioiden kanssa.

4. Kukin sopimusvaltio harkitsee sellaisten järjestelmien perustamista, joiden avulla tässä artiklassa tarkoitettuja menetetyksi tuomittuja varoja käytetään korvausten maksamiseen 2 artiklan 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten uhreille tai heidän perheilleen.

5. Tämän artiklan määräykset pannaan täytäntöön rajoittamatta vilpittömässä mielessä toimivien kolmansien osapuolten oikeuksia.

9 artikla

1. Saatuaan tiedon siitä, että 2 artiklassa tarkoitettun rikoksen tehnyt henkilö tai sellaisesta rikoksesta epäilty henkilö voi olla sen alueella, sopimusvaltio ryhtyy kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin tutkiakseen tiedoissa mainitut tosiasiat.

2. Sopimusvaltio, jonka alueella rikoksen tekijä tai rikoksesta epäilty on, ryhtyy valtiolisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen kyseisen henkilön läsnäolon syyttämistä tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista varten, kun sopimusvaltio on vakuuttunut siitä, että olosuhteet edellyttävät näitä toimenpiteitä.

3. Jokaisella, johon kohdistetaan 2 kappaleessa tarkoitettuja toimenpiteitä, on oikeus:

a) saada viipymättä yhteys sen valtion lähimpään asianmukaiseen edustajaan, jonka kansalainen hän on tai jolla muuten on oikeus suojella hänen oikeuksiaan tai, jos hän on kansalaisuudeton henkilö, sen valtion edustajaan, jonka alueella hänellä on kotipaikka;

b) tavata kyseisen valtion edustaja;

c) saada tietoa a ja b kohdan mukaisista oikeuksistaan.

mitting the offences set forth in article 2 and the proceeds derived from such offences.

3. Each State Party concerned may give consideration to concluding agreements on the sharing with other States Parties, on a regular or case-by-case basis, of the funds derived from the forfeitures referred to in this article.

4. Each State Party shall consider establishing mechanisms whereby the funds derived from the forfeitures referred to in this article are utilized to compensate the victims of offences referred to in article 2, paragraph 1, subparagraph (a) or (b), or their families.

5. The provisions of this article shall be implemented without prejudice to the rights of third parties acting in good faith.

Article 9

1. Upon receiving information that a person who has committed or who is alleged to have committed an offence set forth in article 2 may be present in its territory, the State Party concerned shall take such measures as may be necessary under its domestic law to investigate the facts contained in the information.

2. Upon being satisfied that the circumstances so warrant, the State Party in whose territory the offender or alleged offender is present shall take the appropriate measures under its domestic law so as to ensure that person's presence for the purpose of prosecution or extradition.

3. Any person regarding whom the measures referred to in paragraph 2 are being taken shall be entitled to:

(a) Communicate without delay with the nearest appropriate representative of the State of which that person is a national or which is otherwise entitled to protect that person's rights or, if that person is a stateless person, the State in the territory of which that person habitually resides;

(b) Be visited by a representative of that State;

(c) Be informed of that person's rights

4. Tämän artiklan 3 kappaleessa tarkoitettuja oikeuksia käytetään sen valtion lakien ja määräysten mukaisesti, jonka alueella rikoksentekijä tai rikoksesta epäilty on, kuitenkin sillä edellytyksellä, että nämä lait ja määräykset mahdollistavat 3 kappaleen mukaisten oikeuksien tarkoituksen täysimääräisen toteuttamisen.

5. Tämän artiklan 3 ja 4 kappaleen määräykset eivät rajoita 7 artiklan 1 kappaleen b kohdan tai 2 kappaleen b kohdan mukaisesti lainkäyttövaltaa käyttävän valtion oikeutta pyytää Punaisen ristin kansainvälistä komiteaa olemaan yhteydessä rikoksesta epäiltyyn ja tapaamaan hänet.

6. Kun sopimusvaltio on tämän artiklan nojalla ottanut henkilön säilöön, se ilmoittaa välittömästi kyseisen henkilön säilöön ottamisesta sekä kyseisen henkilön vangitsemista edellyttävistä olosuhteista suoraan tai Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin välityksellä niille sopimusvaltioille, jotka ovat saattaneet rikokset lainkäyttövaltaansa 7 artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisesti, ja muille asiaan liittyville sopimusvaltioille, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. Valtio, joka suorittaa 1 kappaleessa tarkoitettua tutkintaa, ilmoittaa viipymättä kyseisille sopimusvaltioille havainnoistaan ja mainitsee, aikooko se käyttää lainkäyttövaltaansa.

10 artikla

1. Sopimusvaltiolla, jonka alueella rikoksesta epäilty tavataan, on 7 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa poikkeuksetta ja riippumatta siitä, onko rikos tehty sen alueella, velvollisuus saattaa tapaus viipymättä lainsäädäntönsä edellyttämässä järjestyksessä toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi syyttämistä varten, jollei se luovuta tätä henkilöä. Nämä viranomaiset tekevät päätöksensä samalla tavalla kuin minkä tahansa vakavan rikoksen osalta tämän valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Mikäli sopimusvaltiolla on valtiosäisen lainsäädäntönsä nojalla oikeus rikoksen johdosta tai muuten luovuttaa oma kan-

under subparagraphs (a) and (b).

4. The rights referred to in paragraph 3 shall be exercised in conformity with the laws and regulations of the State in the territory of which the offender or alleged offender is present, subject to the provision that the said laws and regulations must enable full effect to be given to the purposes for which the rights accorded under paragraph 3 are intended.

5. The provisions of paragraphs 3 and 4 shall be without prejudice to the right of any State Party having a claim to jurisdiction in accordance with article 7, paragraph 1, subparagraph (b), or paragraph 2, subparagraph (b), to invite the International Committee of the Red Cross to communicate with and visit the alleged offender.

6. When a State Party, pursuant to the present article, has taken a person into custody, it shall immediately notify, directly or through the Secretary-General of the United Nations, the States Parties which have established jurisdiction in accordance with article 7, paragraph 1 or 2, and, if it considers it advisable, any other interested States Parties, of the fact that such person is in custody and of the circumstances which warrant that person's detention. The State which makes the investigation contemplated in paragraph 1 shall promptly inform the said States Parties of its findings and shall indicate whether it intends to exercise jurisdiction.

Article 10

1. The State Party in the territory of which the alleged offender is present shall, in cases to which article 7 applies, if it does not extradite that person, be obliged, without exception whatsoever and whether or not the offence was committed in its territory, to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution, through proceedings in accordance with the laws of that State. Those authorities shall take their decision in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the law of that State.

2. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or oth-

salaisensa ainoastaan sillä ehdolla, että tämä henkilö palautetaan kyseiseen valtioon suoritettavaksi rangaistus, joka on määrätty siinä oikeudenkäynnissä, jota varten henkilön luovuttamista pyydettiin, ja tämä valtio ja luovutuspyynnön esittänyt valtio sopivat tästä mahdollisuudesta ja muista tarpeelliseksi katsomistaan ehdoista, tällainen ehdollinen luovuttaminen riittää vapauttamaan valtion 1 kappaleessa tarkoitetusta velvoitteesta.

11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten katsotaan ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa sopimusvaltioiden välillä voimassa olleissa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevissa sopimuksissa kuuluvan rikoksiin, joiden johdosta rikoksenteijä voidaan luovuttaa. Sopimusvaltiot sisällyttävät sellaiset rikokset myöhemmin jokaiseen niiden välillä tehtävään luovuttamista koskevaan sopimukseen rikoksina, joiden johdosta rikoksenteijä voidaan luovuttaa.

2. Jos sopimusvaltio, joka asettaa rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaolon, saa luovuttamista koskevan pyynnön toiselta sopimusvaltiolta, jonka kanssa sillä ei ole rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa sopimusta, pyynnön vastaanottanut sopimusvaltio voi harkintansa mukaan katsoa tämän yleissopimuksen luovuttamisen oikeusperustaksi 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta. Luovuttaminen tapahtuu pyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen muiden ehtojen mukaisesti.

3. Sopimusvaltiot, jotka eivät aseta rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat keskenään 2 artiklassa tarkoitetut rikokset rikoksiksi, joiden johdosta rikoksenteijä voidaan luovuttaa, luovutuspyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännössä määrättyjen ehtojen mukaisesti.

4. Kun on kysymys rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta sopimusvaltioiden välillä, 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia käsitellään tarvittaessa siten kuin ne olisi niiden tekopaikan lisäksi tehty myös niiden

erwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceeding for which the extradition or surrender of the person was sought, and this State and the State seeking the extradition of the person agree with this option and other terms they may deem appropriate, such a conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 1.

Article 11

1. The offences set forth in article 2 shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between any of the States Parties before the entry into force of this Convention. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be subsequently concluded between them.

2. When a State Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, the requested State Party may, at its option, consider this Convention as a legal basis for extradition in respect of the offences set forth in article 2. Extradition shall be subject to the other conditions provided by the law of the requested State.

3. States Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize the offences set forth in article 2 as extraditable offences between themselves, subject to the conditions provided by the law of the requested State.

4. If necessary, the offences set forth in article 2 shall be treated, for the purposes of extradition between States Parties, as if they

valtioiden alueella, jotka ovat saattaneet ne lainkäyttövaltaansa 7 artiklan 1 ja 2 kappaaleen mukaisesti.

5. Kaikkien sopimusvaltioiden välisten rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sopimusten ja järjestelyjen määräykset, jotka koskevat 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia, katsotaan muutetuiksi sopimusvaltioiden välillä siinä määrin kuin ne ovat ristiriidassa tämän yleissopimuksen kanssa.

12 artikla

1. Sopimusvaltiot antavat toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvän tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä, mukaan luettuna apu niiden hallussa olevan oikeudenkäynnissä tarvittavan todistusaineiston hankkimisessa.

2. Sopimusvaltiot eivät voi kieltäytyä keskinäistä oikeusapua koskevasta pyynnöstä pankkisalaisuuden perusteella.

3. Pyynnön esittävä sopimusvaltio ei välitä tai käytä pyynnön vastaanottaneen sopimusvaltion antamia tietoja tai todisteita muuhun tutkintaan, syytöseen tai oikeudenkäyntiin kuin siihen, joka pyynnössä mainitaan, ellei pyynnön vastaanottanut sopimusvaltio ole antanut siihen suostumusta etukäteen.

4. Kukin sopimusvaltio voi harkita sellaisten järjestelmien perustamista, joiden avulla se voi jakaa muiden sopimusvaltioiden kanssa tietoja tai todisteita, jotka ovat tarpeen rikosoikeudellisen, siviilioikeudellisen tai hallinto-oikeudellisen vastuun perustamiseksi 5 artiklan nojalla.

5. Sopimusvaltiot hoitavat 1 ja 2 kappaaleen mukaiset velvoitteensa niiden välillä voimassa olevien keskinäistä oikeusapua tai tietojenvaihtoa koskevien sopimusten tai muiden järjestelyjen mukaisesti. Sellaisten sopimusten tai järjestelyjen puuttuessa sopimusvaltiot antavat toisilleen muuta apua valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

13 artikla

Mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksis-

had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territory of the States that have established jurisdiction in accordance with article 7, paragraphs 1 and 2.

5. The provisions of all extradition treaties and arrangements between States Parties with regard to offences set forth in article 2 shall be deemed to be modified as between States Parties to the extent that they are incompatible with this Convention.

Article 12

1. States Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connection with criminal investigations or criminal or extradition proceedings in respect of the offences set forth in article 2, including assistance in obtaining evidence in their possession necessary for the proceedings.

2. States Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the ground of bank secrecy.

3. The requesting Party shall not transmit nor use information or evidence furnished by the requested Party for investigations, prosecutions or proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested Party.

4. Each State Party may give consideration to establishing mechanisms to share with other States Parties information or evidence needed to establish criminal, civil or administrative liability pursuant to article 5.

5. States Parties shall carry out their obligations under paragraphs 1 and 2 in conformity with any treaties or other arrangements on mutual legal assistance or information exchange that may exist between them. In the absence of such treaties or arrangements, States Parties shall afford one another assistance in accordance with their domestic law.

ta ei pidetä verorikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Tämän mukaisesti sopimusvaltiot eivät saa evätä luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä pelkästään sillä perusteella, että se koskee verorikosta.

14 artikla

Mitään 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista ei pidetä poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena päätettäessä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tai keskinäisestä oikeusavusta. Tämän mukaisesti sellaiseen rikokseen perustuvaa luovuttamista tai keskinäistä oikeusapua koskevaa pyyntöä ei saa evätä pelkästään sillä perusteella, että se koskee poliittista rikosta, poliittiseen rikokseen liittyvää rikosta tai poliittisista vaikuttimista tehtyä rikosta.

15 artikla

Minkään tässä yleissopimuksessa ei tulkitse velvoittavan luovuttamaan rikoksen johdosta tai antamaan keskinäistä oikeusapua, jos pyynnön vastaanottaneella sopimusvaltiolla on perusteltua syytä uskoa, että 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten johdosta tapahtuvaa luovuttamista tai tällaisiin rikoksiin liittyvää keskinäistä oikeusapua koskevan pyynnön tarkoituksena on henkilön syyttämisen tai tuomitsemisen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, tai jos pyynnön noudattaminen vaikeuttaisi kyseisen henkilön asemaa tällaisesta syystä.

16 artikla

1. Henkilö, joka on vangittuna tai suorittaa rangaistusta jonkin sopimusvaltion alueella, ja jonka läsnäoloa toisessa sopimusvaltiossa pyydetään todistamista tai tunnistamista varten tai muuten avun antamiseksi todistusaineiston hankkimisessa 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa tai syytteen nostamista varten, voidaan siirtää seuraavilla edellytyksillä:

Article 13

None of the offences set forth in article 2 shall be regarded, for the purposes of extradition or mutual legal assistance, as a fiscal offence. Accordingly, States Parties may not refuse a request for extradition or for mutual legal assistance on the sole ground that it concerns a fiscal offence.

Article 14

None of the offences set forth in article 2 shall be regarded for the purposes of extradition or mutual legal assistance as a political offence or as an offence connected with a political offence or as an offence inspired by political motives. Accordingly, a request for extradition or for mutual legal assistance based on such an offence may not be refused on the sole ground that it concerns a political offence or an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.

Article 15

Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite or to afford mutual legal assistance, if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request for extradition for offences set forth in article 2 or for mutual legal assistance with respect to such offences has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any of these reasons.

Article 16

1. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of identification, testimony or otherwise providing assistance in obtaining evidence for the in-

a) henkilö asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena antaa suostumuksensa;

b) molempien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat siitä tarpeelliseksi katsomiensa ehtojen mukaisesti.

2. Tämän artiklan soveltamistarkoituksessa:

a) vastaanottavalla valtiolla on oikeus ja velvollisuus pitää siirretty henkilö säilössä, ellei luovuttava valtio toisin pyydä tai oikeuta;

b) vastaanottava valtio panee viipymättä täytäntöön velvoitteensa palauttaa henkilö säilöön luovuttavaan valtioon, sen mukaisesti mitä kummankin valtion toimivaltaiset viranomaiset ovat etukäteen tai muuten sopineet;

c) vastaanottava valtio ei vaadi luovuttavaa valtiota käynnistämään rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista kyseisen henkilön palauttamista varten;

d) siirretyn henkilön rangaistusajasta luovuttavassa valtiossa vähennetään aika, jonka hän on viettänyt säilössä vastaanottavassa valtiossa.

3. Ellei sopimusvaltio, josta henkilö siirretään tämän artiklan mukaisesti, anna suostumustaan, kyseistä henkilöä ei hänen kansallisuudestaan riippumatta aseteta syytteen tai pidetä vangittuna eikä hänen henkilökohtaista vapauttaan muuten rajoiteta vastaanottavan valtion alueella sellaisten tekojen tai tuomioiden vuoksi, jotka on tehty tai annettu luovuttaneen valtion alueella ennen hänen lähtöään.

17 artikla

Henkilölle, joka otetaan säilöön tai johon kohdistetaan muita toimenpiteitä tai oikeudenkäyntejä tämän yleissopimuksen nojalla, taataan oikeudenmukainen kohtelu, mukaan luettuna kaikki oikeudet ja takeet, jotka hänelle kuuluvat sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa hän on läsnä, sekä sovellettavien kansainvälisen oikeuden määräys-

vestigation or prosecution of offences set forth in article 2 may be transferred if the following conditions are met:

(a) The person freely gives his or her informed consent;

(b) The competent authorities of both States agree, subject to such conditions as those States may deem appropriate.

2. For the purposes of the present article:

(a) The State to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State from which the person was transferred;

(b) The State to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States;

(c) The State to which the person is transferred shall not require the State from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;

(d) The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in the State from which he or she was transferred for time spent in the custody of the State to which he or she was transferred.

3. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with the present article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted or detained or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts or convictions anterior to his or her departure from the territory of the State from which such person was transferred.

Article 17

Any person who is taken into custody or regarding whom any other measures are taken or proceedings are carried out pursuant to this Convention shall be guaranteed

ten mukaisesti, mukaan luettuna kansainväliset ihmisoikeuksia koskevat määräykset.

18 artikla

1. Sopimusvaltiot toimivat yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi ryhtymällä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, muun muassa mukauttamalla tarvittaessa valtiosisäistä lainsäädäntöään, ehkäistäkseen alueellaan tapahtuvia valmiiteluja kyseisten rikosten tekemiseksi alueellaan tai sen ulkopuolella sekä ryhtyäkseen vastatoimenpiteisiin, mukaan luettuna:

a) toimenpiteet sellaisten alueellaan olevien henkilöiden ja järjestöjen laittoman toiminnan kieltämiseksi, jotka tietoisesti kannustavat tai yllyttävät 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, järjestävät niitä tai ovat osallisina niihin;

b) toimenpiteet, joilla veloitetaan rahoituslaitokset ja muut varainsiirron kanssa tekemisissä olevat tahot käyttämään tehokaimpia käytettävissä olevia toimenpiteitä tunnistaakseen tavalliset tai satunnaiset asiakkaansa, sekä sellaiset asiakkaat, joiden toimeksiannosta avataan tilejä, sekä kiinnittääkseen huomiota epätavalliseen tai epäilyttävään varainsiirtoon ja ilmoittaakseen sellaisista varainsiirroista, joiden epäillään liittyvän rikolliseen toimintaan. Tässä tarkoituksessa sopimusvaltiot harkitsevat:

i) määräyksiä, joilla kielletään sellaisten tilien avaaminen, joiden omistajat tai käyttäjät eivät ole tiedossa tai selvitetävissä, sekä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että rahoituslaitokset varmistavat varainsiirtojen todellisten toimeksiantajien henkilöllisyyden;

ii) oikeushenkilöiden tunnistamisen osalta rahoituslaitosten velvoittamista ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin varmistaakseen asiakkaan rekisteröinnin ja rakenteen hankkimalla joko julkisesta rekisteristä tai asiakkaalta tai molemmilta todisteet oikeushenkilön perustamisesta, mukaan luettuna tiedot asiakkaan nimestä, oikeudellisesta muodosta, osoitteesta, johtajista ja nimenkirjoitusoikeutta koskevista määräyksistä;

iii) määräyksiä, joilla veloitetaan rahoituslaitokset ilmoittamaan viipymättä toimivaltaisille viranomaisille kaikesta moni-

fair treatment, including enjoyment of all rights and guarantees in conformity with the law of the State in the territory of which that person is present and applicable provisions of international law, including international human rights law.

Article 18

1. States Parties shall cooperate in the prevention of the offences set forth in article 2 by taking all practicable measures, inter alia, by adapting their domestic legislation, if necessary, to prevent and counter preparations in their respective territories for the commission of those offences within or outside their territories, including:

(a) Measures to prohibit in their territories illegal activities of persons and organizations that knowingly encourage, instigate, organize or engage in the commission of offences set forth in article 2;

(b) Measures requiring financial institutions and other professions involved in financial transactions to utilize the most efficient measures available for the identification of their usual or occasional customers, as well as customers in whose interest accounts are opened, and to pay special attention to unusual or suspicious transactions and report transactions suspected of stemming from a criminal activity. For this purpose, States Parties shall consider:

(i) Adopting regulations prohibiting the opening of accounts the holders or beneficiaries of which are unidentified or unidentifiable, and measures to ensure that such institutions verify the identity of the real owners of such transactions;

(ii) With respect to the identification of legal entities, requiring financial institutions, when necessary, to take measures to verify the legal existence and the structure of the customer by obtaining, either from a public register or from the customer or both, proof of incorporation, including information concerning the customer's name, legal form, address, directors and provisions regulating the power to bind the en-

mutkaisesta, epätavallisen laajasta ja epätavallisen tyyppisestä maksuliikenteestä, jolla ei ole selvää taloudellista tai ilmeisen laillista tarkoitusta, ilman että niitä uhkaa rikosoikeudellinen tai siviilioikeudellinen vastuu mahdollisesta tietosuojan rikkomisesta, jos ne ilmoittavat epäilyistään vilpittömässä mielessä;

iv) rahoituslaitosten velvoittamista säilyttämään ainakin viiden vuoden ajan kaikki tarvittavat tiedot sekä kotimaisesta että kansainvälisestä maksuliikenteestä.

2. Sopimusvaltiot toimivat myös yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi harkitsemalla:

a) kaikkien maksuja välittävien yhtiöiden valvontatoimenpiteitä, esimerkiksi toimintatapien vaatimista;

b) toteutettavissa olevia toimenpiteitä havaitakseen tai valvoakseen konkreettista käteisvarojen ja haltijapapereiden kuljettamista rajojen yli, noudattaen tarkkoja tietojen asianmukaisen käytön varmistavia suoja-toimenpiteitä ja häiritsemättä millään tavalla pääoman vapaata liikkumista.

3. Sopimusvaltiot toimivat myös yhteistyössä 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseksi vaihtamalla täsmällisiä ja varmennettuja tietoja valtiosisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti, sekä yhdenmukaistamalla 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten ehkäisemiseen tarvittavia hallinnollisia ja muita toimenpiteitä, erityisesti:

a) perustamalla ja ylläpitämällä viestintäkanavia toimivaltaisten viranomaistensa välillä sekä palveluita, joiden avulla voidaan helpottaa varmaa ja nopeaa tietojenvaihtoa kaikista 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvistä näkökohdista;

b) toimimalla yhteistyössä sellaisten 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tiedustelujen tekemisessä, jotka koskevat:

i) sellaisten henkilöiden henkilöllisyyttä, olinpaikkaa ja toimintaa, joiden voidaan perustellusta syystä epäillä olevan osallisina kyseisiin rikoksiin;

ii) kyseisten rikosten tekemiseen liittyvien varojen liikkumista.

4. Sopimuspuolet voivat vaihtaa tietoja kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpolin) välityksellä.

tity;

(iii) Adopting regulations imposing on financial institutions the obligation to report promptly to the competent authorities all complex, unusual large transactions and unusual patterns of transactions, which have no apparent economic or obviously lawful purpose, without fear of assuming criminal or civil liability for breach of any restriction on disclosure of information if they report their suspicions in good faith;

(iv) Requiring financial institutions to maintain, for at least five years, all necessary records on transactions, both domestic or international.

2. States Parties shall further cooperate in the prevention of offences set forth in article 2 by considering:

(a) Measures for the supervision, including, for example, the licensing, of all money-transmission agencies;

(b) Feasible measures to detect or monitor the physical cross-border transportation of cash and bearer negotiable instruments, subject to strict safeguards to ensure proper use of information and without impeding in any way the freedom of capital movements.

3. States Parties shall further cooperate in the prevention of the offences set forth in article 2 by exchanging accurate and verified information in accordance with their domestic law and coordinating administrative and other measures taken, as appropriate, to prevent the commission of offences set forth in article 2, in particular by:

(a) Establishing and maintaining channels of communication between their competent agencies and services to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of offences set forth in article 2;

(b) Cooperating with one another in conducting inquiries, with respect to the offences set forth in article 2, concerning:

(i) The identity, whereabouts and activities of persons in respect of whom reasonable suspicion exists that they are involved in such offences;

(ii) The movement of funds relating to the commission of such offences.

19 artikla

Sopimusvaltio, jossa rikoksesta epäilty on syytettynä, lähettää valtiosisäisen lainsäädäntönsä tai sovellettavien menettelytapojen mukaisesti tiedonannon oikeudenkäynnin lopputuloksesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka välittää tiedon muille sopimusvaltioille.

20 artikla

Sopimusvaltiot täyttävät tähän yleissopimukseen perustuvat velvoitteensa valtioiden välisen tasa-arvon ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden mukaisesti sekä puuttumatta muiden valtioiden sisäisiin asioihin.

21 artikla

Mikään tässä yleissopimuksessa ei vaikuta muihin oikeuksiin, velvoitteisiin ja velvollisuuksiin, joita valtioilla ja yksityisillä henkilöillä on kansainvälisen oikeuden nojalla, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärien, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muiden asiaan liittyvien yleissopimusten nojalla.

22 artikla

Mikään tässä yleissopimuksessa ei oikeuta sopimusvaltiota käyttämään toisen sopimusvaltion alueella lainkäyttövaltaa eikä hoitamaan tehtäviä, jotka kuuluvat yksinomaan tämän toisen sopimusvaltion viranomaisille sen valtiosisäisen lainsäädännön mukaan.

23 artikla

1. Liitettä voidaan muuttaa lisäämällä siihen asiaan liittyviä sopimuksia, jotka:

a) ovat avoinna kaikkien valtioiden osallistumiselle;

b) ovat tulleet voimaan;

c) vähintään kaksikymmentäkaksi tämän yleissopimuksen sopimusvaltiota on ratifioinut tai hyväksynyt, tai joihin ne ovat liittyneet.

2. Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen sopimusvaltio voi ehdottaa liitteen muutosta. Muutosehdotus annetaan kirjallisena tiedoksi tallettajalle. Tallettaja ilmoittaa kaikille sopimusvaltioille ehdotuksista, jotka täyttävät 1 kappaleen vaatimukset, ja

4. States Parties may exchange information through the International Criminal Police Organization (Interpol).

Article 19

The State Party where the alleged offender is prosecuted shall, in accordance with its domestic law or applicable procedures, communicate the final outcome of the proceedings to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit the information to the other States Parties.

Article 20

The States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

Article 21

Nothing in this Convention shall affect other rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, in particular the purposes of the Charter of the United Nations, international humanitarian law and other relevant conventions.

Article 22

Nothing in this Convention entitles a State Party to undertake in the territory of another State Party the exercise of jurisdiction or performance of functions which are exclusively reserved for the authorities of that other State Party by its domestic law.

Article 23

1. The annex may be amended by the addition of relevant treaties that:

(a) Are open to the participation of all States;

(b) Have entered into force;

(c) Have been ratified, accepted, approved or acceded to by at least twenty-two States Parties to the present Convention.

2. After the entry into force of this Convention, any State Party may propose such

pyytää niiden mielipiteet siitä, tulisiko ehdotettu muutos hyväksyä.

3. Ehdotettu muutos katsotaan hyväksytyksi, ellei yksi kolmasosa sopimusvaltioista vastusta sitä kirjallisella ilmoituksella viimeistään 180 päivän kuluttua muutosehdotuksen toimittamisesta sopimusvaltioille.

4. Hyväksytyt liitteen muutokset tulevat voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun kahdeskymmenestoinen muutoksen ratifioimistai hyväksymiskirja on talletettu, kaikkien tällaisen asiakirjan tallettaneiden sopimusvaltioiden osalta. Kunkin sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy muutoksen kahdennenkymmenentoisen asiakirjan tallettamisen jälkeen, muutos tulee voimaan kolmantenkymmenentenä päivänä siitä, kun kyseinen sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

24 artikla

1. Kahden tai useamman sopimusvaltion riita, joka koskee tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja jota ei voida ratkaista neuvotteluin kohtuullisessa ajassa, saatetaan välimiesmenettelyyn jonkin riidan osapuolen pyynnöstä. Jolleivät riidan osapuolet kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelyn järjestämisestä, mikä tahansa riidan osapuoli voi saattaa riidan kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön mukaisella hakemuksella.

2. Kukin valtio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen antaa selityksen, jonka mukaan se ei katso 1 kappaleen sitovan itseään. Muita sopimusvaltioita 1 kappaleen määräykset eivät sido sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauman.

3. Valtio, joka on tehnyt 2 kappaleen mukaisen varauman, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauman ilmoittamalla siitä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

25 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekir-

an amendment. Any proposal for an amendment shall be communicated to the depositary in written form. The depositary shall notify proposals that meet the requirements of paragraph 1 to all States Parties and seek their views on whether the proposed amendment should be adopted.

3. The proposed amendment shall be deemed adopted unless one third of the States Parties object to it by a written notification not later than 180 days after its circulation.

4. The adopted amendment to the annex shall enter into force 30 days after the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment for all those States Parties having deposited such an instrument. For each State Party ratifying, accepting or approving the amendment after the deposit of the twenty-second instrument, the amendment shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such State Party of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 24

1. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention which cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of them, be submitted to arbitration. If, within six months from the date of the request for arbitration, the parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those parties may refer the dispute to the International Court of Justice, by application, in conformity with the Statute of the Court.

2. Each State may at the time of signature, ratification, acceptance or approval of this Convention or accession thereto declare that it does not consider itself bound by paragraph 1. The other States Parties shall not be bound by paragraph 1 with respect to any State Party which has made such a reservation.

3. Any State which has made a reservation in accordance with paragraph 2 may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the Uni-

joittamista varten kaikille valtioille 10 päivästä tammikuuta 2000 31 päivään joulukuuta 2001 Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa.

2. Tämä yleissopimus on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Yleissopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille. Liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

26 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kahdeskymmenestoinen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kahdeskymmenestoinen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kyseinen valtio on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

27 artikla

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

28 artikla

Tämän yleissopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan, joka toimittaa sen oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille valtioille.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän yleisso-

United Nations.

Article 25

1. This Convention shall be open for signature by all States from 10 January 2000 to 31 December 2001 at United Nations Headquarters in New York.

2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. This Convention shall be open to accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 26

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance, approval or accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. For each State ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention after the deposit of the twenty-second instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 27

1. Any State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations.

2. Denunciation shall take effect one year following the date on which notification is received by the Secretary-General of the United Nations.

Article 28

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations who shall send certified copies thereof to all States.

pimuksen, joka on avattu allekirjoittamista varten Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa 10 päivänä tammikuuta 2000.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention, opened for signature at United Nations Headquarters in New York on 10 January 2000.

Liite

1. Ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskeva yleissopimus, tehty Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970.

2. Siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus, tehty Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971.

3. Kansainvälistä suojelua nauttavia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskeva yleissopimus, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on hyväksynyt 14 päivänä joulukuuta 1973.

4. Kansainvälinen yleissopimus panttivankien ottamista vastaan, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on hyväksynyt 17 päivänä joulukuuta 1979.

5. Yleissopimus ydinainneiden turvajärjestelyjä koskevista toimista, tehty Wienissä 3 päivänä maaliskuuta 1980.

6. Kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskeva lisäpöytäkirja, joka täydentää siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaa yleissopimusta, tehty Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988.

7. Merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus, tehty Roomassa 10 päivänä maaliskuuta 1988.

8. Mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva pöytäkirja, tehty Roomassa 10 päivänä maaliskuuta 1988.

9. Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on hyväksynyt 15 päivänä joulukuuta 1997.

Annex

1. Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft, done at The Hague on 16 December 1970.

2. Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation, done at Montreal on 23 September 1971.

3. Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents, adopted by the General Assembly of the United Nations on 14 December 1973.

4. International Convention against the Taking of Hostages, adopted by the General Assembly of the United Nations on 17 December 1979.

5. Convention on the Physical Protection of Nuclear Material, adopted at Vienna on 3 March 1980.

6. Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation, supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation, done at Montreal on 24 February 1988.

7. Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation, done at Rome on 10 March 1988.

8. Protocol for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Fixed Platforms located on the Continental Shelf, done at Rome on 10 March 1988.

9. International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings, adopted by the General Assembly of the United Nations on 15 December 1997.